

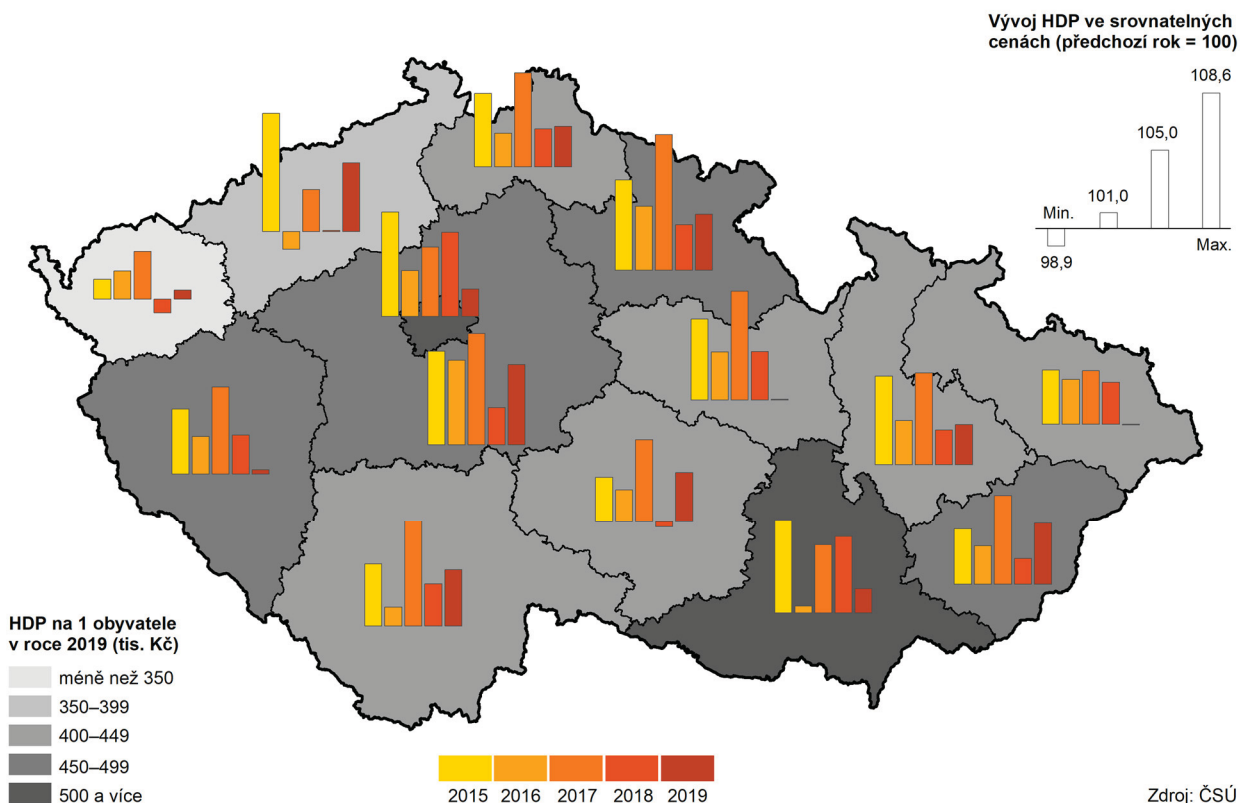
3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Ekonomická výkonnost kraje je podprůměrná.

Pardubický kraj se nadále řadí mezi regiony se spíše podprůměrnou ekonomickou výkonností. Objem hrubého domácího produktu (HDP) v roce 2019¹³ v kraji činil 220,3 mld. Kč, což představuje 3,8 % republikové hodnoty, tj. o 0,1 procentního bodu méně než v předchozích pěti letech. Dlouhodobě se podíl HDP kraje na celostátním úhrnu (přes meziroční výkyvy) zvolna snižoval – v období vzniku kraje v roce 2000 činil 4,2 % (v roce 1995 byl přítom ještě 4,4 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2015 až 2019

HDP na obyvatele v kraji je na desáté příčce mezikrajského žebříčku.

Hodnotou HDP na obyvatele se kraj od svého vzniku v roce 2000 na mezikrajském žebříčku umístil nejlépe na sedmém místě (v letech 2003 a 2004) a nejhůře na jedenácté pozici (v letech 2005 a 2009). V roce 2019 se kraj hodnotou HDP na obyvatele 422,7 tis. Kč (v běžných cenách) řadil na desátou příčku mezi kraji. Zaostávání kraje za republikovou hodnotou HDP na obyvatele se dlouhodobě prohlubovalo do roku 2012 (na 77,3 %), následovalo postupné mírné zlepšení (na 80,6 % v roce 2017) vystřídané poklesem na 78,4 % v roce 2019. HDP na obyvatele v kraji rovněž dlouhodobě nedosahuje ani republikového průměru bez Hlavního města Prahy (94,5 % v roce 2019) – nejvíce se mu přiblížil v roce 2011 (97,9 %), nejvíce pak zaostával v roce 2012 (92,3 %).

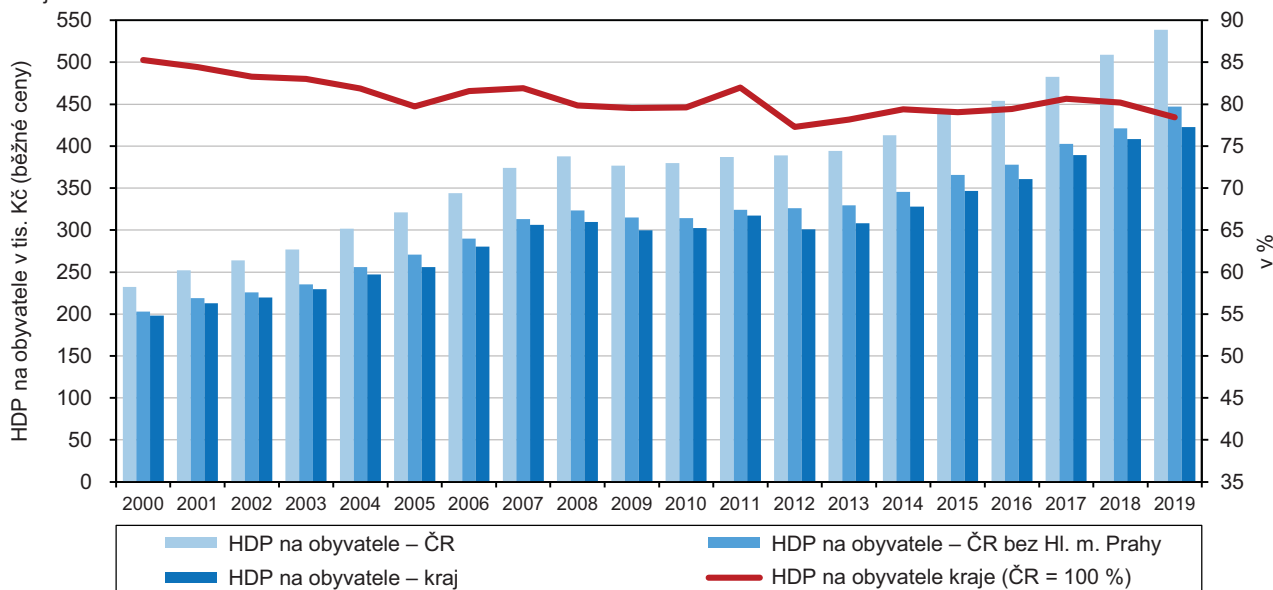
HDP na obyvatele v PPS je v kraji na úrovni 72 % průměru EU.

HDP na obyvatele v PPS (Standardu kupní síly) byl v porovnání s EU (28 států) za posledních dvacet let v kraji nejnižší v roce 2000, kdy dosahoval 61,0 % průměru EU. Poté rostl až na úroveň 73,5 % v roce 2018, následoval mírný pokles na 72,3 % průměru EU v roce 2019, což byla v mezikrajském srovnání 5. nejnižší hodnota. Průměr EU28 převyšuje z jednotlivých krajů dlouhodobě pouze Hlavní město Praha (v roce 2019 o 103,7 %).

¹³ Data roku 2020 budou dostupná v lednu 2022.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

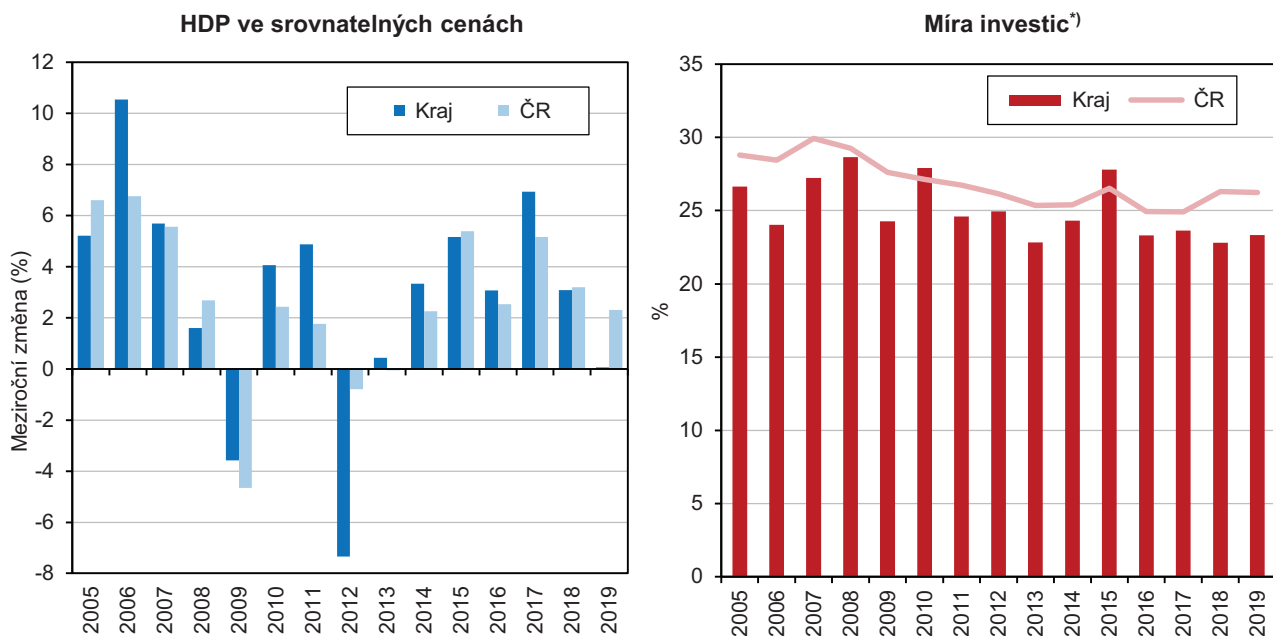

Hrubý domácí produkt v kraji v roce 2019 meziročně vzrostl pouze o 0,1 %.

Meziroční růst HDP ve srovnatelných cenách po roce 2000 v kraji dosáhl maximální hodnoty v roce 2006, následovalo zpomalování růstu vlivem nastupující ekonomické recese, které přešlo v roce 2009 na krajské i celorepublikové úrovni v meziroční pokles. Výrazné meziroční snížení HDP v kraji bylo též zaznamenáno v roce 2012. V letech 2014 až 2018 sledujeme oživení ekonomiky, tempo růstu se však postupně zpomalovalo. Meziroční nárůst HDP v kraji v roce 2019 o 0,1 % (při republikovém růstu o 2,3 % a maximum 5,1 % ve Středočeském kraji) byl nejnižší v mezikrajském srovnání (k nepatrnému poklesu o 0,04 % došlo přitom pouze v Moravskoslezském kraji).

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt a míra investic v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Objem tvorby hrubého fixního kapitálu v kraji byl v roce 2019 dlouhodobě nejvyšší.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK = ukazatel charakterizující investiční aktivitu v regionu) dosáhla v roce 2019 v kraji hodnoty 51,4 mld. Kč v běžných cenách. Jednalo se o nejvyšší hodnotu za posledních 25 let představující 3,4% podíl na celorepublikové THFK (tj. pátý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání).

Míra investic byla v kraji devátá v mezikrajském srovnání.

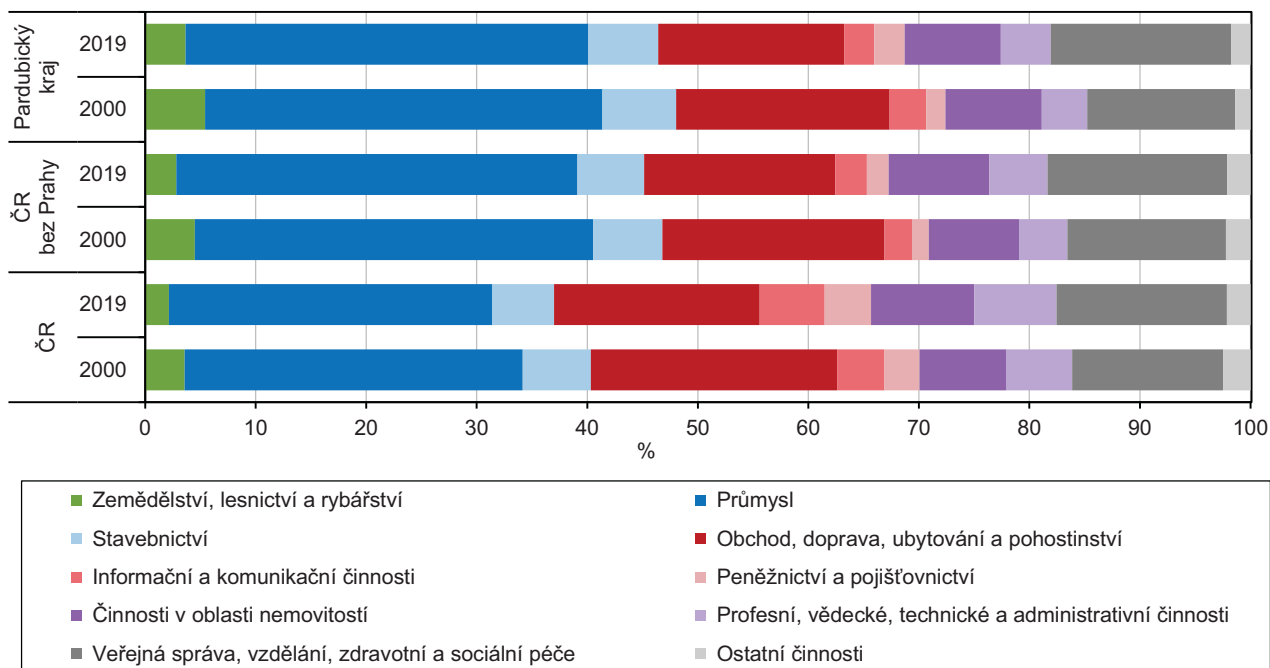
THFK po přepočtu na obyvatele činil v roce 2019 v kraji 98,7 tis. Kč a jednalo se o devátou hodnotu mezi kraji (dlouhodobě nejlepší umístění – páté nejvyšší – kraj zaznamenal v roce 2015, ve zbývajících letech však patřil k regionům s podprůměrnou úrovní THFK na obyvatele). Míra investic (podíl THFK na HDP) se v kraji s výjimkou let 2002, 2004, 2010 a 2015 pohybovala pod průměrem ČR a měla v dlouhodobém pohledu (obdobně jako na celorepublikové úrovni) klesající tendenci. V roce 2019 dosáhla míra investic v kraji 23,3 % a jednalo se o devátý podíl mezi kraji. Nejlepší umístění (třetí nejvyšší) kraj získal v roce 2015, v ostatních letech postavení kraje v míře investic tak příznivé nebylo.

Podíl primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě kraje nadále patří k nejvyšším mezi kraji.

Na tvorbě HDP se rozhodující měrou dlouhodobě podílí sekundární (průmysl a stavebnictví) a terciární sektor (tržní a netržní služby). Zastoupení primárního sektoru (zemědělství, lesnictví, rybářství) na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹⁴ v čase dlouhodobě klesá. Mezi roky 2000 až 2019 se v kraji snížilo z 5,4 % na 3,7 %. V mezikrajském srovnání však patří podíl primárního sektoru na HPH v kraji nadále k nejvyšším – v roce 2019 mu patřila třetí nejvyšší příčka za Krajem Vysočinou a Jihočeským.

Graf 3.3 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Zastoupení terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě kraje nedosahuje republikového podílu ani po abstrahování od vlivu Prahy.

Podíl sekundárního sektoru na HPH v kraji se od roku 2016 řadí na osmé místo mezikrajského srovnání, přičemž v roce 2019 činil 42,8 % (s tendencí mírného poklesu po roce 2015 ve prospěch terciární sféry). Zastoupení terciární sféry na HPH po roce 2000 v kraji většinou mírně převyšuje padesátiprocentní hranici (53,6 % v roce 2019 představuje osmý podíl mezi kraji) a za celorepublikovou hodnotou zaostává v posledních letech o 9 až 10 procentních bodů. Ve srovnání se strukturou HPH ČR bez Hlavního města Prahy (jejíž HPH je službami tvořena z 85 %) je podíl služeb v Pardubickém kraji nižší pouze o 1,3 procentního bodu.

¹⁴ Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

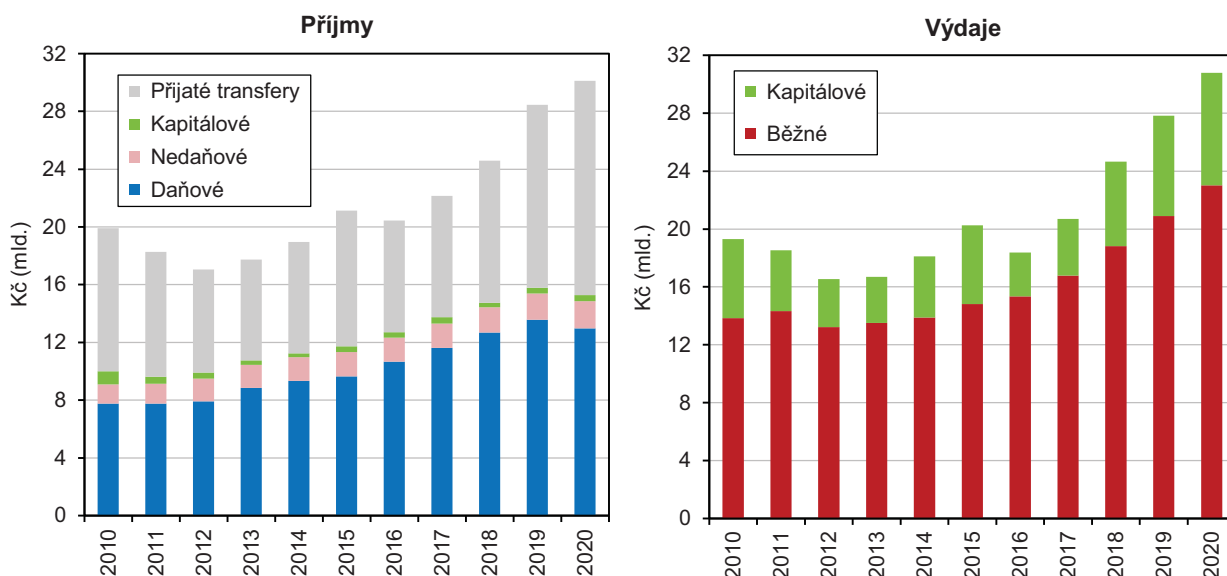
Místní rozpočty

Na příjmové straně místních rozpočtů došlo po osmi letech růstu k meziročnímu poklesu daňových příjmů.

Příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí dosáhly v Pardubickém kraji v roce 2020 částky 30,1 mld. Kč (po konsolidaci). V porovnání s rokem 2019 vzrostly příjmy o 5,9 %; ve srovnání s předchozími třemi lety šlo však o podprůměrné navýšení (při nepatrně nižším celorepublikovém růstu). Po osmi letech trvalého růstu daňových příjmů, které dosud tvořily největší část příjmů místních rozpočtů, došlo v roce 2020 v kraji z důvodu dopadů pandemie na ekonomiku k jejich poklesu o 4,4 %. Jednalo se však o nejnižší procentní snížení v mezikrajském srovnání (k poklesu přitom došlo ve všech krajích). Daňové příjmy tak v roce 2020 tvořily 43,1 % všech příjmů místních rozpočtů v kraji a po osmi letech se nejobemnější složkou celkových příjmů staly opět transfery se 49,2% podílem. Nárůstem transferů (v kraji meziročně o 17,2 %, což byl čtvrtý nejnižší procentní nárůst mezi kraji) byl nahrazován propad daňových příjmů. Nedaňové příjmy pak tvořily 6,3 % všech příjmů místních rozpočtů v kraji v roce 2020 a kapitálové příjmy 1,4 % (obdobné podíly jako v roce předchozím s mírným meziročním růstem úhrnné hodnoty v obou kategoriích).

Graf 3.4 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo financí

Výdaje místních rozpočtů rostly v kraji v roce 2020 rychleji než příjmy.

Výdaje místních rozpočtů vzrostly v kraji v roce 2020 meziročně o 10,7 % (mírně nižší procentní navýšení oproti předchozím třem letům růstu) a dosáhly 30,8 mld. Kč. Téměř tři čtvrtiny celkových výdajů v kraji tvoří běžné výdaje (hodnota pod průměrem ČR); největší část z nich připadá na transfery příspěvkovým organizacím. Zatímco běžné výdaje vzrostly v kraji v roce 2020 meziročně o 10,2 %, kapitálové výdaje, jejichž rozhodující složku tvoří investiční nákupy, se zvýšily o 12,2 %.

Výdaje místních rozpočtů jsou směřovány především do vzdělávání či dopravy.

Z hlediska odvětvového členění připadal v roce 2019 (poslední dostupný údaj) největší podíl běžných výdajů na vzdělávání (41,5 %), všeobecnou veřejnou správu (16,6 %) a dopravu (11,6 %). Mezi kapitálovými výdaji měla největší zastoupení doprava (24,5 %), vzdělávání (17,7 %) a vodní hospodářství (16,1 %).

Výdaje místních rozpočtů byly v kraji v roce 2020 vyšší oproti příjmům o 670,6 mil. Kč.

Po období let 2012 až 2017, kdy příjmy místních rozpočtů v kraji v úhrnu převažovaly nad výdaji o půl až dvě miliardy Kč, se v roce 2018 saldo téměř vyrovnalo; v roce 2019 pak bylo zaznamenáno kladné saldo ve výši 632 mil. Kč. Díky rychlejšímu nárůstu výdajů než příjmů v roce 2020 činilo záporné saldo v kraji 670,6 mil. Kč. Vyšší výdaje než příjmy místních rozpočtů zaznamenaly další tři kraje (Jihomoravský, Královéhradecký a Ústecký).

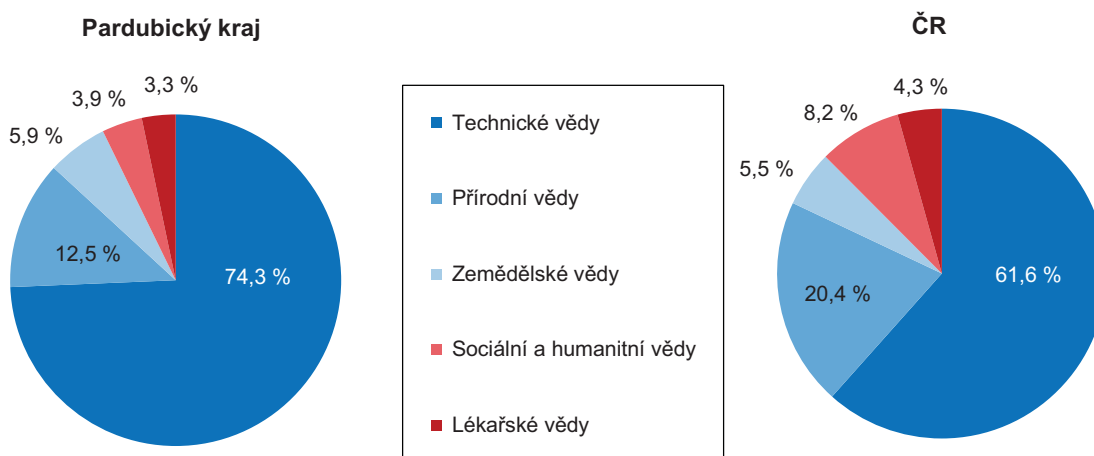
Výzkum a vývoj

V kraji jsou nadprůměrně zastoupena pracoviště VaV v podnikatelském sektoru.

Počet pracovišť, která se v kraji zabývají VaV dlouhodobě roste (i přes meziroční výkyvy). Mezi lety 2018 až 2019 se počet těchto pracovišť zvýšil o 12. Z celkového počtu 152 pracovišť v kraji (poslední dostupný údaj z roku 2019) jich 139 působilo v podnikatelském sektoru. Na vysokoškolský sektor připadalo 8 pracovišť, 4 pracoviště na vládní sektor a 1 pracoviště na soukromý neziskový sektor. Zastoupení pracovišť podnikatelského sektoru v kraji (91,4 %) výrazně převyšovalo republikový průměr (84,1 %). Z hlediska klasifikace pracovišť podle vědních oblastí měl kraj nadprůměrné zastoupení pracovišť v oblasti technických věd (74,3 % v kraji oproti 61,6 % v ČR).

Graf 3.5 Pracoviště VaV podle vědních oblastí v Pardubickém kraji a ČR v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

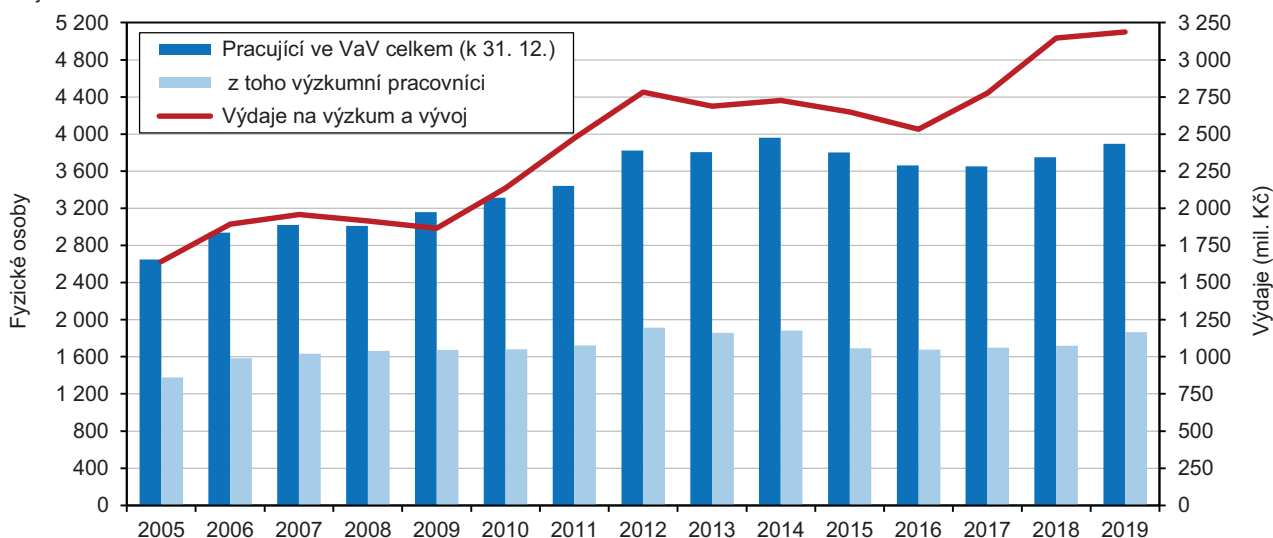

Ve srovnání s republikovou strukturou je v kraji podprůměrné zastoupení žen působících ve výzkumu a vývoji a také výzkumníků mezi všemi zaměstnanci ve VaV.

V roce 2019 působilo v kraji 3 897 pracovníků ve výzkumu a vývoji (fyzické osoby), což bylo oproti předchozímu roku o 146 více. Ve srovnání s předchozími deseti lety se pak jednalo o druhou nejvyšší hodnotu. Ženy tvořily téměř čtvrtinu pracovníků VaV v kraji (24,8 %, oproti republikovému podílu 30,2 %). Po přepočtu na plnou pracovní dobu věnovanou výzkumným a vývojovým činnostem zjišťujeme v kraji v roce 2019 celkem 2 711 osob pracujících ve VaV (tj. o 5,2 % více než v roce 2018). Na tisíc zaměstnaných v kraji připadalo 10,7 osob pracujících ve VaV (v celé ČR 14,6). Téměř polovinu všech zaměstnanců VaV pracovišť v kraji tvořili výzkumníci (47,9 %, oproti celorepublikové hodnotě 54,4 %). Techničtí pracovníci tvořili téměř třetinu (32,0 % v kraji, 31,4 % v ČR).

Graf 3.6 Výzkum a vývoj v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

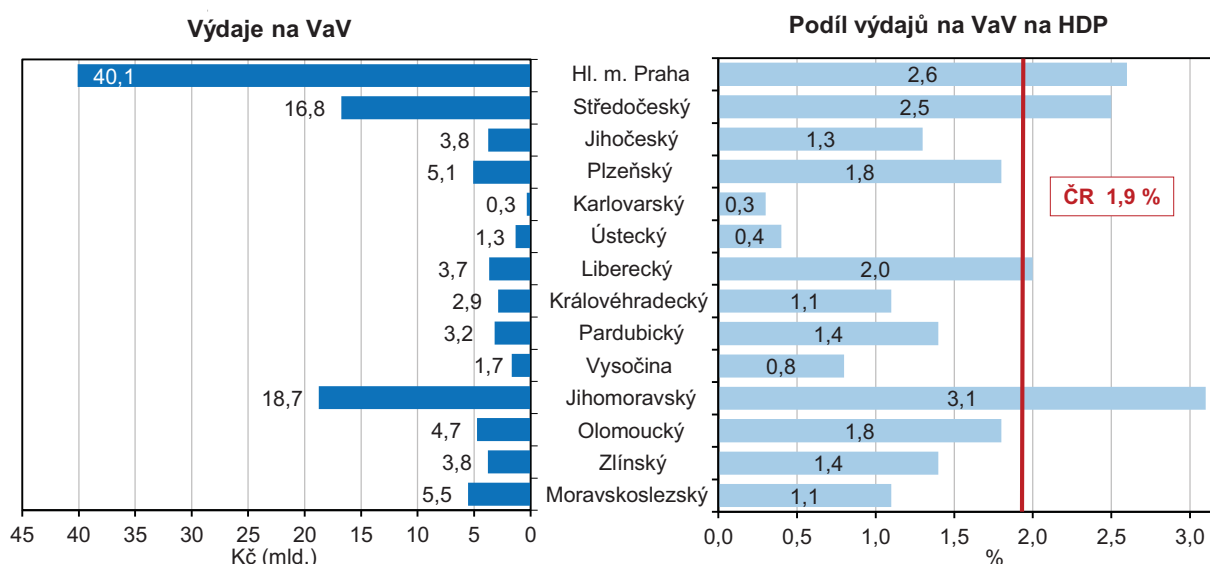

Objem výdajů na VaV v kraji dosáhl dlouhodobého maxima.

Na výzkum a vývoj bylo v Pardubickém kraji v roce 2019 vynaloženo 3,2 miliardy Kč, což byla o 1,3 % vyšší hodnota než v roce 2018 a zároveň nejvyšší zaznamenaná hodnota od roku 2005. Tento meziroční nárůst byl mezi kraji nejnižší a jen díky poklesu výdajů na výzkum a vývoj v Moravskoslezském kraji (o 0,9 %) nebyl Pardubický kraj poslední. Celkové výdaje na výzkum a vývoj v kraji tvořily 1,4 % regionálního hrubého domácího produktu vytvořeného v kraji. Tato hodnota byla 0,5 procentního bodu pod průměrem ČR a ve srovnání s ostatními kraji se řadí na sedmou nejvyšší příčku.

Graf 3.7 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

V kraji jsou nadprůměrně zastoupené výdaje na VaV v oblasti technických věd.

V krajské struktuře výdajů na VaV podle vědních oblastí si můžeme oproti republikové struktuře všimnout nadprůměrného zastoupení výdajů v oblasti technických věd. Zatímco v kraji jde 63,5 % ze všech výdajů na VaV do oblasti technických věd, v celé ČR je to pouze polovina (50,2 %). Zastoupení přírodních, lékařských, zemědělských, sociálních a humanitních věd na výdajích na VaV v kraji je naopak podprůměrné.

Informační technologie

V kraji jsou v posledních letech vybaveny počítačem přibližně tři čtvrtiny domácností.

Více než tři čtvrtiny domácností v Pardubickém kraji byly v roce 2019 vybaveny počítačem (76,0 %, počítáno jako tříletý klouzavý průměr let 2018 až 2020). Tento podíl se v posledních letech již výrazně nemění. Ve srovnání s ostatními kraji se jedná spíše o podprůměrnou hodnotu (pátá nejnižší), na což poukazuje také republikový průměr, který je o 2,3 procentního bodu vyšší.

Počítač nemají zejména domácnosti seniorů.

Vybavenost počítačem dlouhodobě chyběla zejména domácnostem seniorů (osoby ve věku 65 let a více). V roce 2019 mělo v Pardubickém kraji počítač pouze 32,1 % domácností seniorů (čtvrtá nejnižší hodnota ve srovnání s ostatními kraji, oproti republikovému průměru o 6,5 procentního bodu nižší). Poměrně velké rozdíly můžeme zaznamenat i mezi jednotlivými kraji. Zatímco v Praze byla vybavena počítačem téměř polovina domácností seniorů (48,0 %), v Olomouckém kraji to nebyla ani třetina (27,2 %).

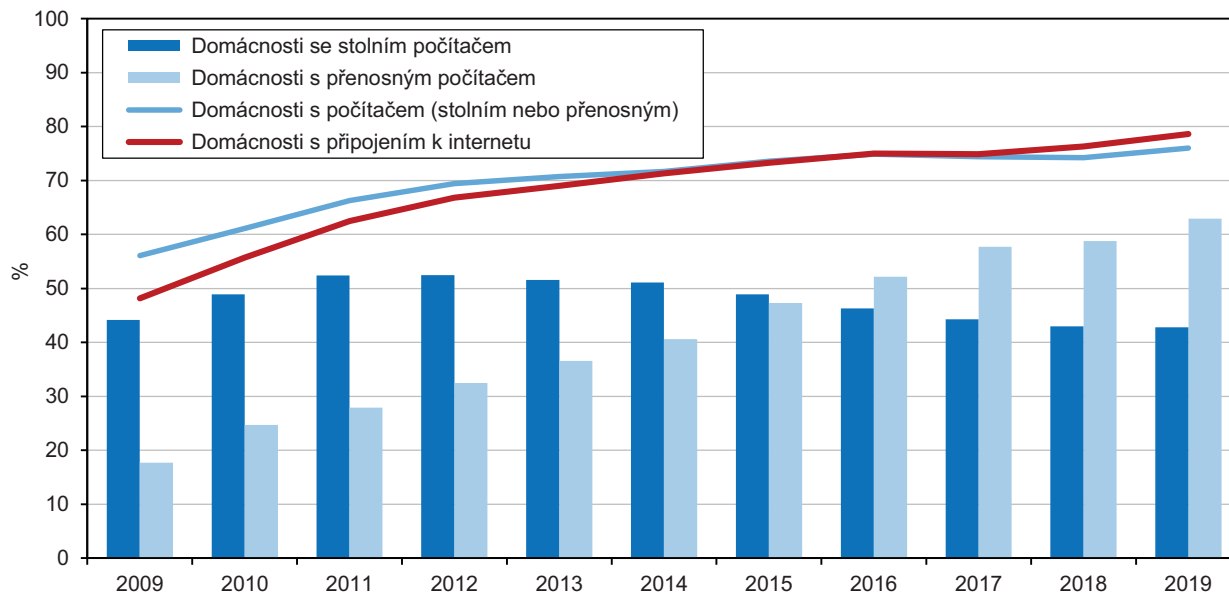
Připojení k internetu mají více než tři čtvrtiny domácností v kraji, přičemž jsou připojeny téměř všechny domácnosti s dětmi.

Připojení k internetu neměla v kraji v roce 2019 téměř čtvrtina domácností (21,4 %). Ve srovnání s republikovým průměrem se jednalo o nadprůměrný podíl domácností, neboť podíl za ČR byl o 2,5 procentního bodu nižší. Pokud ovšem vezmeme v úvahu pouze domácnosti s dětmi, v rámci kterých nemělo připojení k internetu pouze 0,1 % domácností v kraji, nebyl na tom žádný jiný kraj lépe (republikový průměr 2,1 %).

Graf 3.8 Domácnosti vybavené počítačem a připojením k internetu v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ – Vyběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

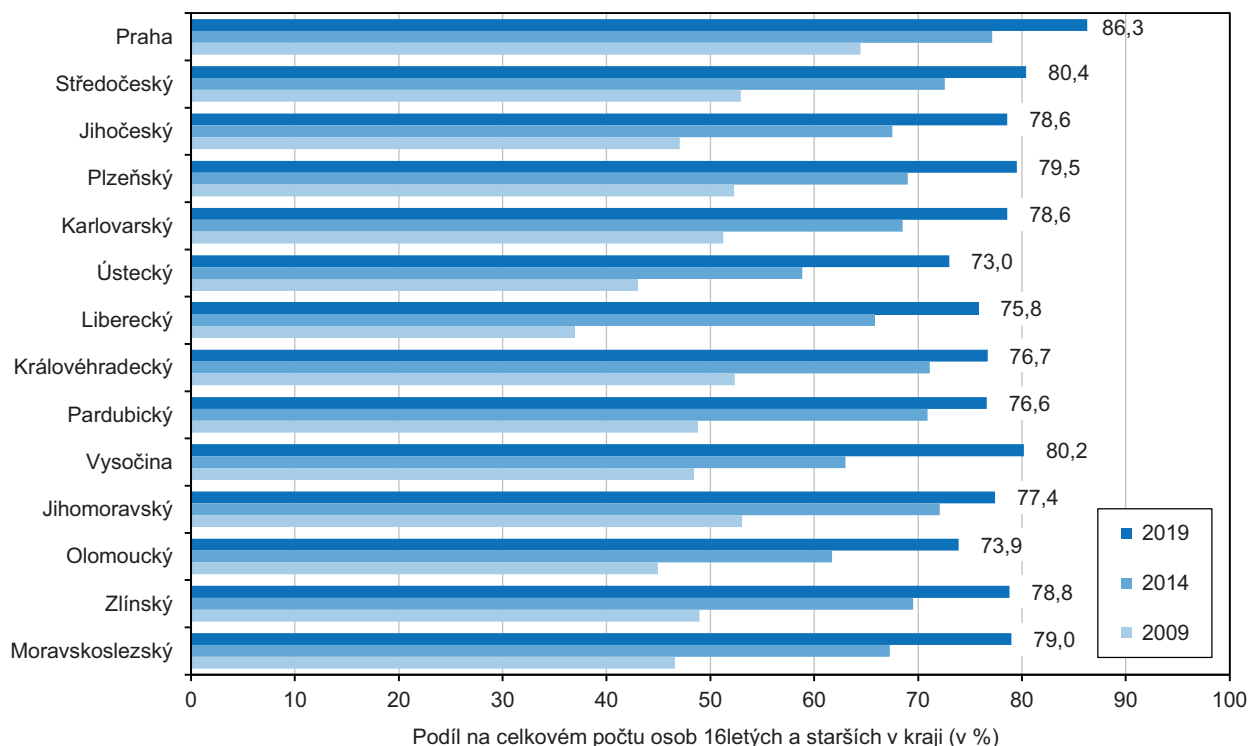
Internet v kraji využívají čtyři pětiny osob starších 16 let. Roste podíl osob využívajících internet v mobilním telefonu i zastoupení uživatelů sociálních sítí.

Z obyvatelstva Pardubického kraje ve věku 16 let a více využívalo internet v roce 2019 celkem 80,5 % obyvatel, přičemž 76,6 % obyvatel kraje můžeme zároveň zařadit do skupiny pravidelných uživatelů internetu (těch, kteří využívali internet alespoň jednou týdně). V posledních letech vzrostl zejména podíl uživatelů sociálních sítí a podíl osob využívajících internet v mobilním telefonu (na obyvatelstvu ve věku 16 let a více). Zatímco podíl uživatelů internetu v mobilním telefonu se v kraji od roku 2014 zvýšil o 41,1 procentního bodu na 62,7 %, podíl uživatelů sociálních sítí vzrostl ve stejném období o 25,8 procentního bodu na 54,2 %.

Graf 3.9 Podíl pravidelných uživatelů internetu v populaci*) podle krajů

(osoby ve věku 16 let a více, tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ – Vyběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

*) osoby, které používají internet alespoň jednou týdně

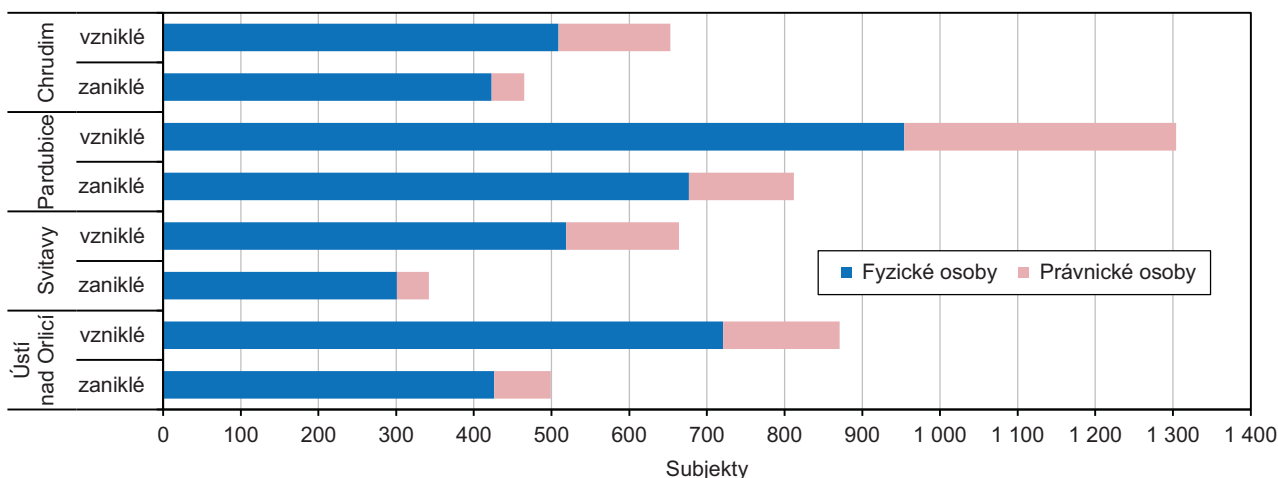
Organizační struktura

V roce 2020 v kraji pokračoval růst počtu živnostníků, zvýšil se i počet společností s ručením omezeným.

Ke konci roku 2020 mělo v Pardubickém kraji své sídlo 122,9 tis. ekonomických subjektů, z nichž 65,6 tis. vykazovalo dle statistických zjišťování nebo administrativních zdrojů ekonomickou aktivitu. Oproti stavu v předchozím roce se celkový počet subjektů v kraji zvýšil o 1 682, tj. o 1,4 % (v případě subjektů se zjištěnou aktivitou došlo k nárůstu o 1 040, tj. o 1,6 %, přičemž přírůstek se týkal všech krajů). Mezi fyzickými osobami se od roku 2013 (první srovnatelné údaje od zpřesnění dat v Registru ekonomických subjektů podle Registru osob) v kraji každoročně zvyšuje počet živnostníků i zemědělských podnikatelů. Ve skupině právnických osob zaznamenáváme v kraji dlouhodobě rostoucí počet společností s ručením omezeným, postupně klesající počet družstev a (i přes mírný meziroční růst v roce 2020) trend poklesu počtu akciových společností.

Graf 3.10 Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

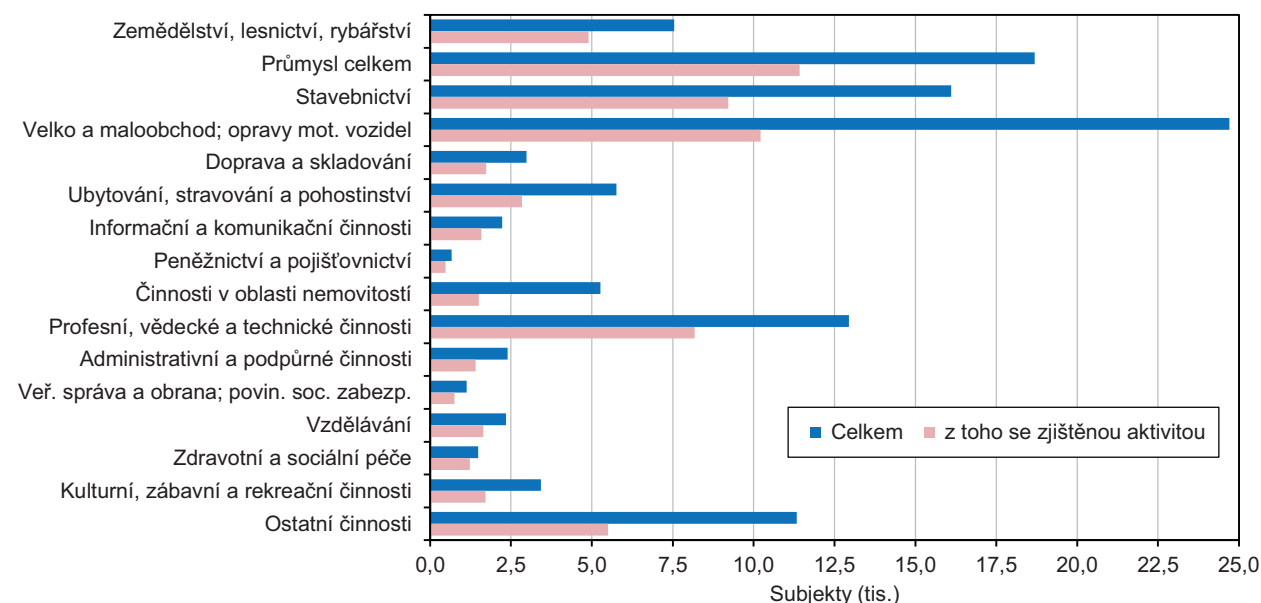

Počet ekonomických subjektů vzrostl relativně nejvíce v okrese Svitavy.

Celkový počet subjektů oproti konci roku 2019 vzrostl největší měrou v okrese Svitavy (o 1,7 %), k nejmenšímu navýšení naopak došlo na Chrudimsku (o 0,9 %). V okrese Pardubice sídlí 37 % všech subjektů kraje (35 % všech fyzických a 41 % všech právnických osob). Subjekty bez zaměstnanců jsou nejčastěji zastoupené v okrese Chrudim, naopak podniky s 250 a více zaměstnanci v okrese Pardubice a Ústí nad Orlicí.

Graf 3.11 Ekonomické subjekty podle převažující činnosti a aktivity v Pardubickém kraji k 31. 12. 2020

Zdroj: ČSÚ

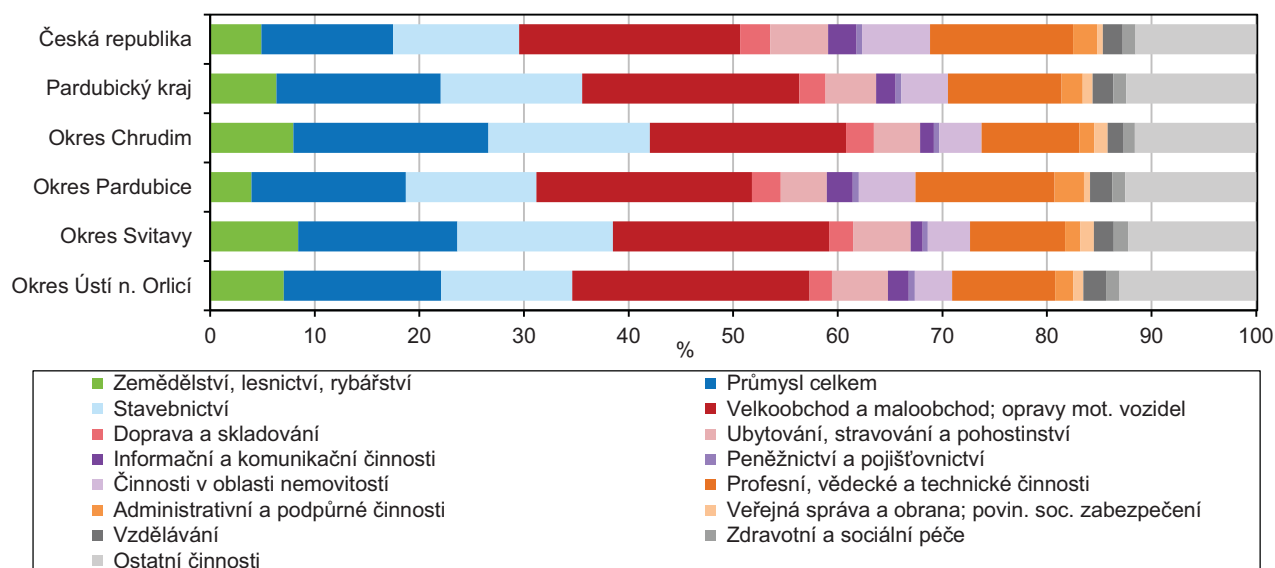

Ekonomické subjekty v kraji se častěji zaměřují na výrobní odvětví.

Subjekty se zjištěnou aktivitou jsou na všech subjektech největší měrou (více než 70 %) zastoupené v odvětví zdravotní a sociální péče, peněžnictví a pojišťovnictví, informační a komunikační činnosti či v oblasti vzdělávání; naopak v činnostech v oblasti nemovitostí, obchodu či ubytování, stravování a pohostinství je jejich podíl méně než poloviční – viz předchozí graf. V odvětvové struktuře ekonomických subjektů v kraji je oproti celorepublikové nadprůměrně zastoupeno zemědělství (s nejvyšším podílem v okrese Svitavy), průmysl i stavebnictví (nejvíce na Chrudimsku) – viz následující graf.

Graf 3.12 Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2020 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

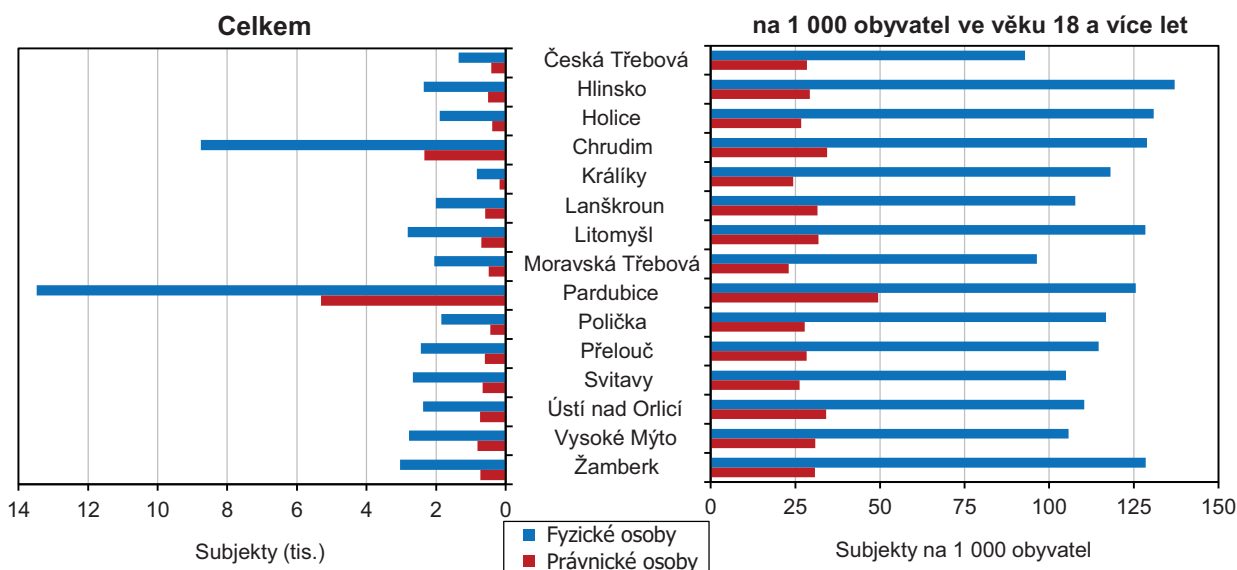

Podnikatelská aktivita v kraji je nejnižší na Českořebevsku a Moravskotřebovsku.

Nejvyšší počet soukromých podnikatelů (živnostníci a zemědělní podnikatelé – fyzické osoby) se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let připadá na Hlínecko a Holicku. Nejnižší intenzita podnikatelské aktivity je nadále patrná na Českořebevsku a Moravskotřebovsku. Nejvíce právnických osob na tisíc obyvatel osmnáctiletých a starších připadá ve správním obvodu Pardubice a s odstupem na Chrudimsku, nejméně naopak na Moravskotřebovsku a Králícku.

Graf 3.13 Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje k 31. 12. 2020

Zdroj: ČSÚ

Zemědělství

Produkce zemědělského odvětví v roce 2019 meziročně vzrostla a dosáhla nejvyšší hodnoty v historii kraje.

Produkce zemědělského odvětví v běžných cenách (b. c.) v Pardubickém kraji od roku 2010 meziročně většinou rostla. Maximální nárůst byl zaznamenán již na začátku sledovaného období, kdy v roce 2011 vzrostla zemědělská produkce meziročně o 22,1 %. V roce 2014 díky rekordní sklizni dosáhla produkce zemědělského odvětví v Pardubickém kraji do té doby nejvyšších hodnot a meziročního přírůstku 14,9 %. Pokles produkce zemědělského odvětví o 8,0 % nastal v roce 2015. Podle posledních dostupných semidefinitivních výsledků roku 2019 vzrostla zemědělská produkce (o 1,4 %) na nejvyšší hodnotu v historii kraje.

Nárůst produkce zemědělského odvětví v kraji byl zajištěn zejména rostlinnou produkcí.

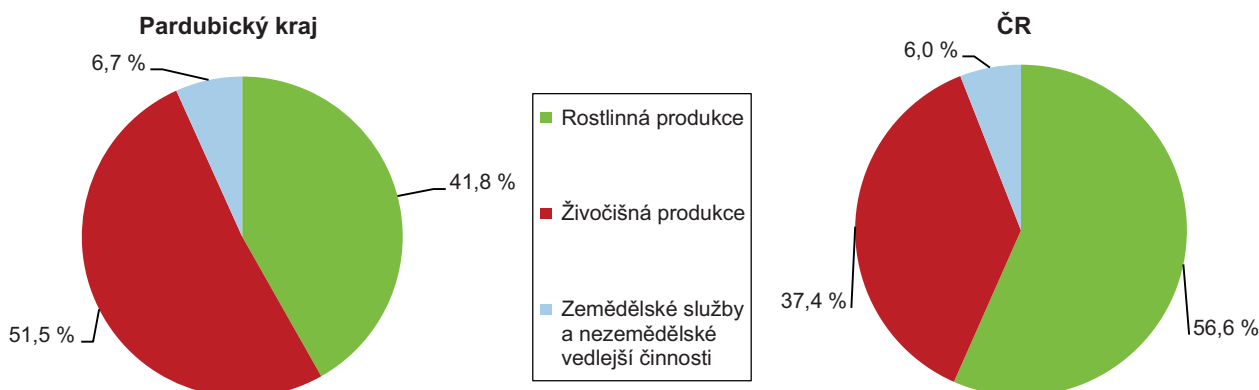
Meziroční nárůst produkce zemědělského odvětví v Pardubickém kraji v roce 2019 (semidefinitivní údaje) byl zajištěn rostlinnou produkcí, která meziročně vzrostla o 5,5 %, živočišná produkce ve sledovaném období zaznamenala pokles o 2,0 %. V roce 2019 v ČR meziročně vzrostla výrazněji rostlinná výroba (+5,1 %) než živočišná výroba (+2,2 %).

V kraji dlouhodobě převažuje živočišná výroba nad rostlinnou.

V letech 2010 až 2012 převažovala v produkci zemědělského odvětví Pardubického kraje rostlinná výroba. Po roce 2013 již převažuje živočišná výroba. V roce 2019 podle semidefinitivních výsledků tvořila produkci zemědělského odvětví kraje z 51,5 % živočišná výroba, ze 41,8 % rostlinná výroba a z 6,7 % produkce zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností.

Graf 3.14 Produkce zemědělského odvětví v Pardubickém kraji a ČR v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Objemem zemědělské produkce se kraj umístil na páté nejvyšší pozici, porovnáním objemu živočišné produkce je kraj dokonce na třetí nejvyšší příčce.

Zemědělský sektor Pardubického kraje se v roce 2019 podílel na produkci zemědělského odvětví ČR 8,4 % a byl v mezikrajském srovnání již čtvrtým rokem pátý nejvyšší. Objemem rostlinné výroby se kraj v regionálním srovnání dlouhodobě řadí na pátou nejnižší pozici (6,2 % rostlinné výroby ČR v roce 2019). Živočišná produkce v Pardubickém kraji byla od roku 2012 čtvrtá a od roku 2016 dokonce třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání (11,5 % živočišné výroby ČR v roce 2019).

V přepočtu produkce zemědělského odvětví na hektar obhospodařované půdy je kraj nejlepší.

V přepočtu produkce zemědělského odvětví na 1 hektar obhospodařované půdy se hodnoty dosažené v krajích liší. Od roku 2012 se však na nejvyšší pozici umísťuje Pardubický kraj (50,8 tis. Kč/ha v roce 2019). Na opačném konci ve srovnání krajů se dlouhodobě umísťuje Karlovarský kraj (21,3 tis. Kč/ha).

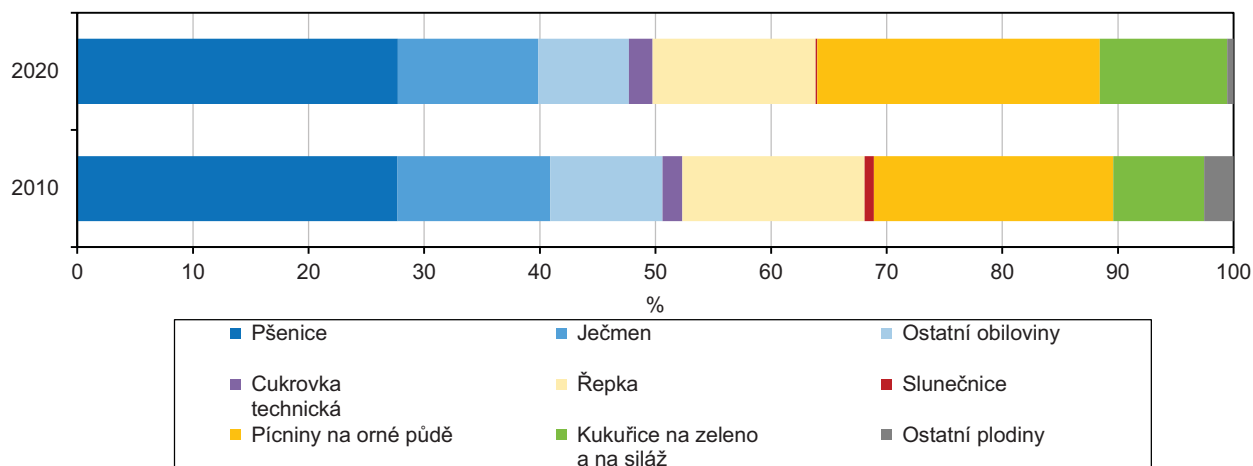
Dlouhodobě ubývá orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů.

Výměra obhospodařované zemědělské půdy v Pardubickém kraji se od roku 2001 snížila o necelá 2 %. Výraznější pokles byl zaznamenán u orné půdy, jejíž plocha byla před deseti lety větší o 2,6 % a před dvaceti lety dokonce o více než 4 %. Naopak nárůst výměry zaznamenáváme u trvalých travních porostů, jichž plochy se za deset let rozšířily o 4,5 %, od roku 2001 vzrostly o 5,6 %.

Graf 3.15 Osevní plochy vybraných zemědělských plodin v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

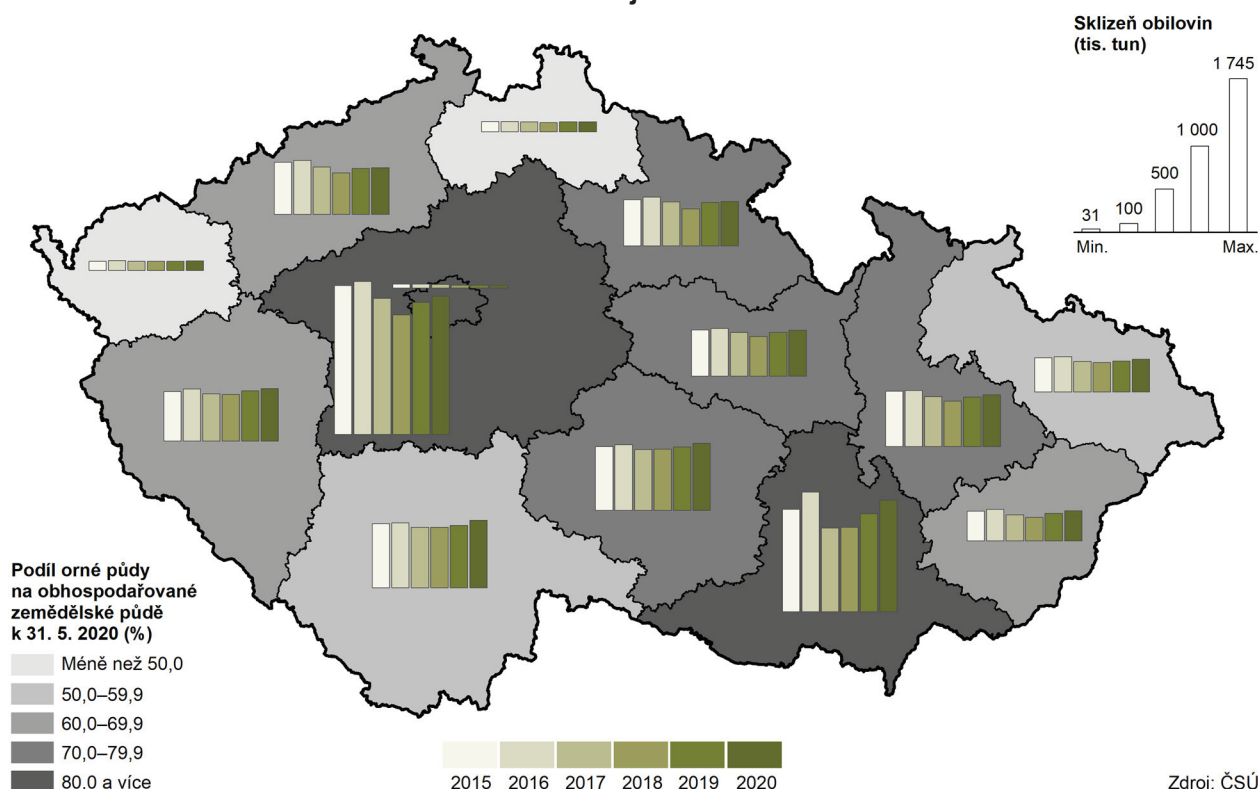
Ve struktuře osevních ploch ubývaly plochy obilovin a řepky ve prospěch pícnin na orné půdě a kukuřice na zeleno.

V roce 2020 se osevní plochy meziročně zmenšily o 0,2 %, během uplynulých deseti let byl úbytek zřetelnější (-1,5 %). Ve struktuře osevních ploch klesl od roku 2010 podíl ploch obilovin (z 52,2 % na 50,0 %), především ubylo ječmene. Snížil se podíl řepky (z 16,3 % na 14,8 %), naproti tomu se ve větší míře pěstují pícniny na orné půdě (nárůst z 21,4 % na 25,6 %) a kukuřice na zeleno a siláž.

Úrodný rok 2020 znamenal v kraji vyšší sklizeň u většiny pěstovaných plodin.

Sklizeň zemědělských plodin v Pardubickém kraji byla v klimaticky příznivém roce 2020 vyšší u většiny pěstovaných plodin. Podle dat zemědělských podniků se sídlem na území Pardubického kraje činila celková sklizeň obilovin 527,7 tis. tun z výměry 87,3 tis. ha při průměrném výnosu 6,04 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení sklizně o 5,3 % díky vyššímu hektarovému výnosu, neboť sklizňová plocha obilovin se zvýšila pouze o 0,4 %. Sklizeň obilovin v kraji představovala 6,5 % z celkového objemu sklizně obilovin v České republice.

Sklizeň obilovin v krajích v letech 2015–2020

Zdroj: ČSÚ

Pšenice ozimá je v kraji nejčastěji pěstovanou obilovinou.

Pšenice ozimá, která je dlouhodobě nejčastěji pěstovanou plodinou v kraji (57,7 % ze sklizňové plochy obilovin v roce 2020), byla sklizena v roce 2020 z menší plochy (50,4 tis. ha) než v roce předchozím. Přesto byl hektarový výnos (6,22 t/ha) i celková produkce (313,7 tis. t) pšenice ozimé meziročně vyšší. Podíl sklizně pšenice ozimé v kraji činil 6,5 % z celkové sklizně v republice.

Ječmen jarní byl pěstován na pětina výměry obilovin.

Další významnou obilovinou, která byla v roce 2020 pěstována na téměř pětina z výměry obilovin v kraji (18,4 % ze sklizňové plochy obilovin), je ječmen jarní. Díky větší rozloze sklizňové plochy o 2,6 % (celková plocha – 16,1 tis. ha) a mírnému růstu průměrného výnosu o 0,7 %, (hektarový výnos – 5,11 t/ha) byla dosažená sklizeň (82,1 tis. tun) meziročně vyšší o 3,3 %. Na celkové sklizni ječmene jarního v roce 2020 v ČR se krajská produkce podílela 7,3 %.

Hektarový výnos tritikale byl třetí nejvyšší v republikovém srovnání.

Dlouhodobě nejvyšší podíl na republikovém úhrnu mezi plodinami pěstovanými v Pardubickém kraji dosahuje hybridní obilovina tritikale. Sklizňová plocha tritikale v kraji se meziročně zvýšila o 10,1 % na 4,1 tis. ha a sklizeň v roce 2020 vzrostla o 10,8 % na 21,0 tis. tun a tvořila téměř 10 % republikového úhrnu. Hektarový výnos 5,09 t/ha byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší.

Sklizeň řepky byla pátá nejvyšší od roku 2000.

Sklizňová plocha řepky v Pardubickém kraji byla proti předchozímu roku 2019 zmenšena o více než 200 ha (-0,8 %) na 25,7 tis. ha, přesto byla šestá nejvyšší ve srovnání krajů. Obdobně šestý nejvyšší v mezikrajském srovnání byl i hektarový výnos řepky (3,41 t/ha) a celková sklizeň (87,5 tis. tun). Sklizeň řepky v Pardubickém kraji v roce 2020 tvořila 7,0 % republikového úhrnu, byla v kraji pátá nejvyšší od roku 2000 s maximem 111 tisíc tun, dosaženým v roce 2014.

Sklizňová plocha kukuřice na zrno byla rozšířena, výrazně se zvýšila i sklizeň.

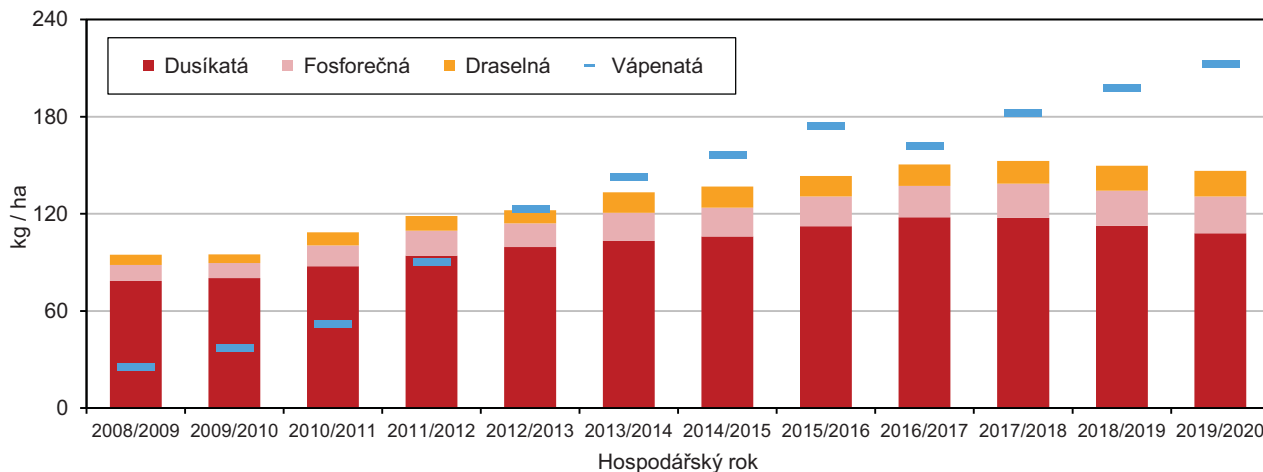
Po výrazném meziročním snížení sklizňové plochy kukuřice na zrno v roce 2019 (-8 %), byla její plocha v roce následujícím rozšířena o 15 %. Sklizeň 52,6 tis. tun v roce 2020 představovala zvýšení o 31,2 % proti roku předchozímu.

Snížila se spotřeba minerálních a statkových hnojiv. Využití organických hnojiv během pěti let vzrostlo o čtvrtinu.

Spotřeba minerálních hnojiv v kraji se již druhým rokem snižuje. V hospodářském roce 2019/2020 v kraji meziročně poklesla o 2,2 % (na 146,5 kg/ha). Naopak spotřeba hnojiv vápenatých již třetím rokem roste. V hospodářském roce 2019/2020 dosáhla v kraji spotřeba vápenatých hnojiv hodnoty 212 kg/ha a byla druhá nejvyšší v mezikrajském srovnání. Využití statkových hnojiv v kraji proti předchozímu hospodářskému roku mírně pokleslo, více se využívala pouze kejda. V průběhu pěti let vzrostlo v kraji využití organických hnojiv o čtvrtinu.

Graf 3.16 Spotřeba hnojiv v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: množství dusíkatých, fosforečných a draselných hnojiv je uvedeno v čistých živinách

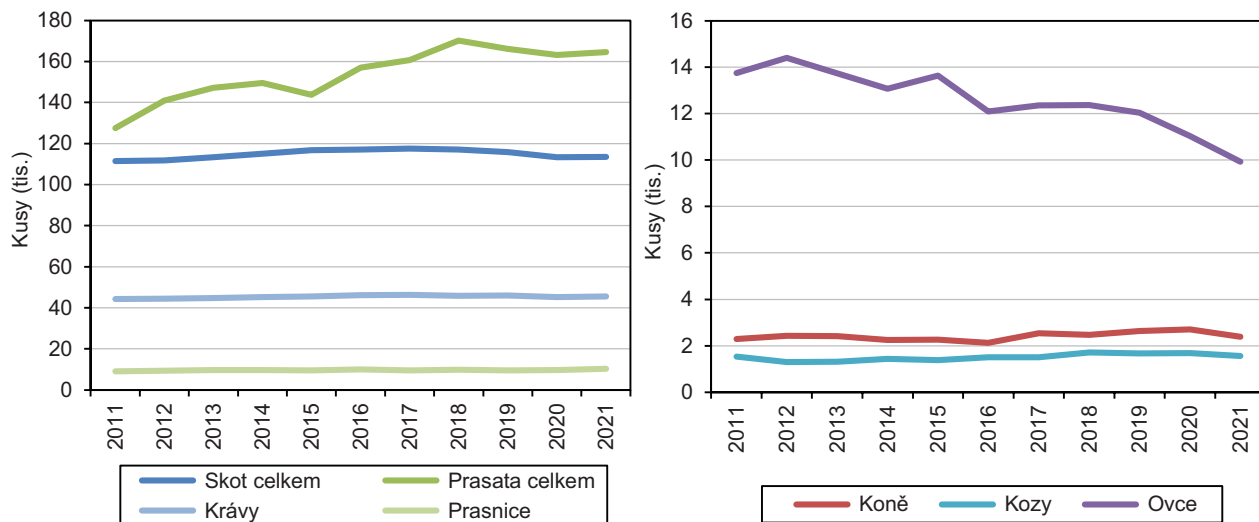

Stavy prasat, skotu i drůbeže se nemění, snižují se chovy ovcí.

Soupis hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2021) potvrdil v pardubickém zemědělském sektoru u většiny druhů zvířat pokračování trendů z minulých let – stavy prasat i skotu se významně nemění, snižují se chovy ovcí. Po dlouhodobém rozšiřování chovů drůbeže, které dosáhly maxima v roce 2018 (4,4 mil. kusů) se s výjimkou roku 2019 (3,7 mil. kusů) udržují stavy drůbeže v kraji nad 4 miliony zvířat.

Graf 3.17 Stavy hospodářských zvířat v Pardubickém kraji (podle soupisu k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

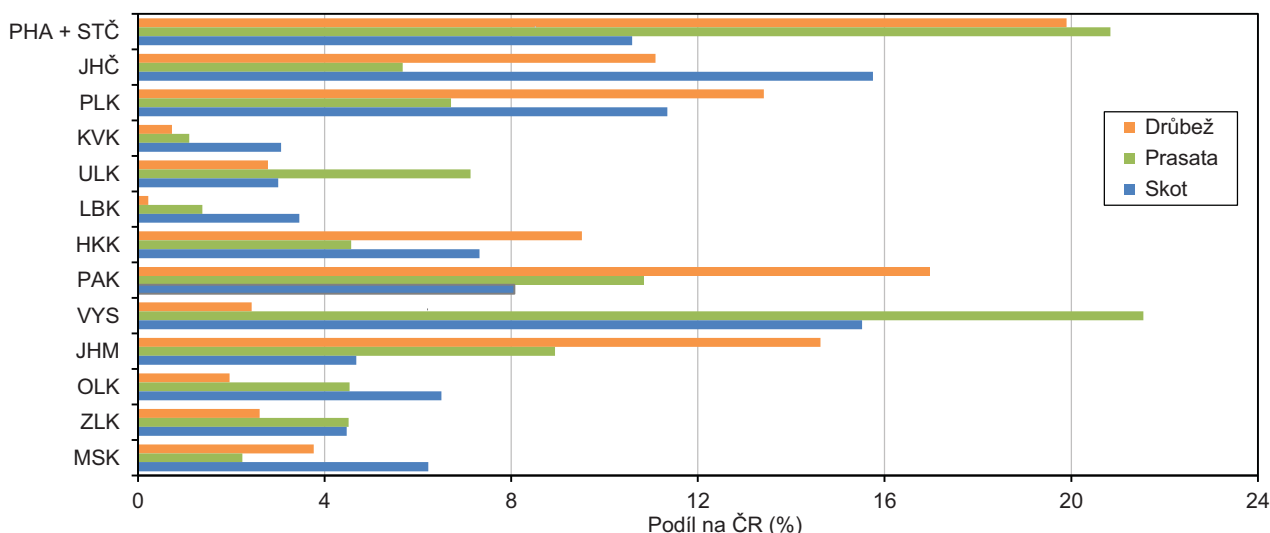

V kraji se chová druhý nejvyšší počet kusů drůbeže, třetí nejvyšší počet prasat, na pátém místě jsou stavy skotu.

V regionálním srovnání vykázal Pardubický kraj k datu soupisu hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2021) druhý nejvyšší počet kusů drůbeže (4,0 mil.) v republikovém srovnání, po prvním Středočeském kraji spolu s Hlavním městem Prahou. V chovu prasat patří Pardubický kraj s 11% podílem mezi jejich nejvýznamnější chovatele (164,5 tisíce kusů). Stáda skotu v Pardubickém kraji byla pátá nejpočetnější (113,4 tis. kusů).

Graf 3.18 Podíl krajů na stavech skotu, prasat a drůbeže (podle soupisu k 1. 4. 2021)

Zdroj: ČSÚ

Produkce jatečného skotu byla nejnižší od roku 2007, produkce jatečných prasat byla čtvrtá nejvyšší.

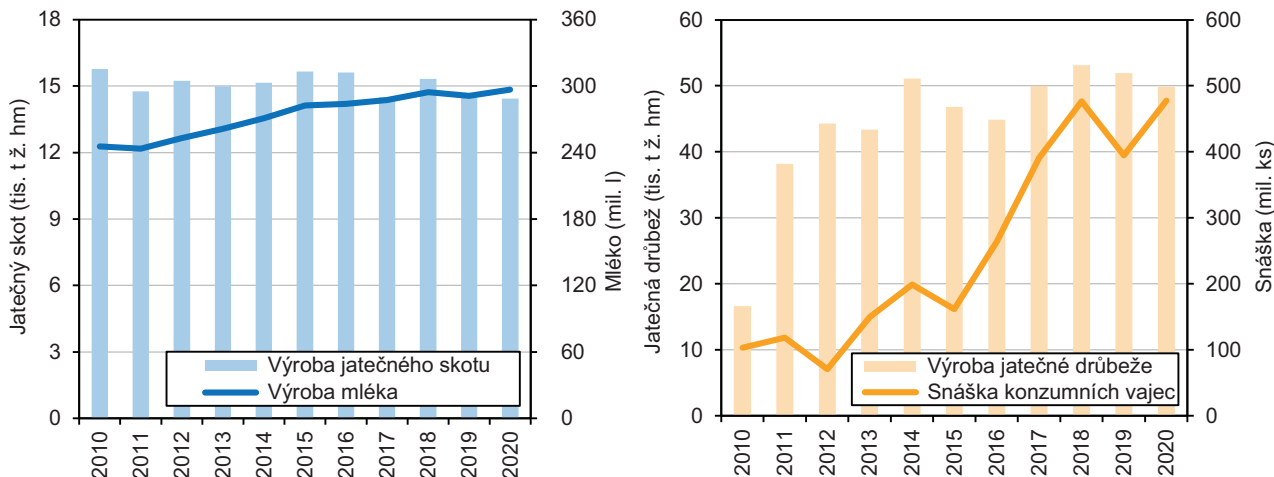
Výroba jatečného skotu v Pardubickém kraji v roce 2020 činila 14 434 tun živé hmotnosti (t ž. hm.) a byla nejnižší od roku 2007. Výroba jatečných prasat dosáhla v roce 2020 v kraji 30 250 t ž. hm a v posledních pěti letech setrvává kolem hodnoty 30 tis. t, od roku 2007 byla čtvrtá nejvyšší.

Průměrná roční dojvost krav byla o 20 l vyšší, než činil celostátní průměr.

Výroba mléka v kraji se plynule zvyšuje, především zásluhou rostoucí průměrné dojivosti. V roce 2020 byla v kraji výroba mléka ve srovnání s rokem 2010 vyšší o pětinu, průměrná dojivost vzrostla za stejné období o 27,8 % na 8,9 tis. l na dojnici. Průměrná roční dojivost krav v ČR v roce 2020 byla o 20 l nižší než v kraji.

Graf 3.19 Výroba jatečného skotu a výroba mléka, výroba jatečné drůbeže a celková snáška konzumních vajec v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Výroba jatečné drůbeže tvořila pětinu republikové produkce, snáška konzumních vajec představovala téměř třetinu úhmu ČR.

Výroba jatečné drůbeže v kraji v roce 2020 meziročně poklesla o 4,0 % na 49,9 tis. tun živé hmotnosti. Od roku 2010 se výroba jatečné drůbeže v kraji zvýšila třikrát a tvoří pětinu republikové produkce. Snáška konzumních vajec v Pardubickém kraji v roce 2020 proti předchozímu roku vzrostla o 21,0 % a představovala 477,6 mil. kusů vajec, což tvořilo téměř třetinu republikové produkce vajec. Od roku 2010 se celková snáška vajec v kraji zvýšila čtyři a půl krát.

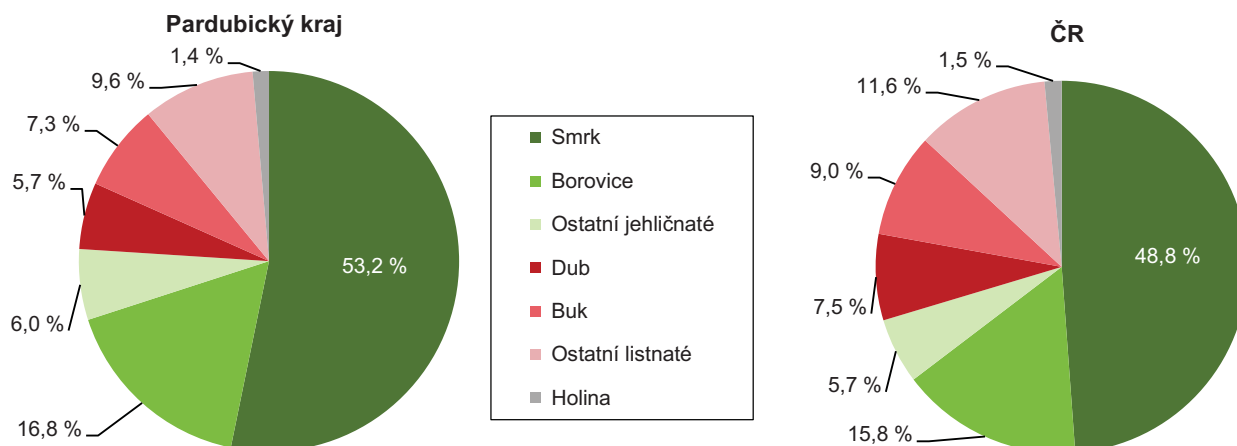
Lesnictví

V kraji mají jehličnaté dřeviny vyšší zastoupení, než činí republikový průměr.

Podle Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů bylo ke konci roku 2020 v Pardubickém kraji 131,5 tis. ha lesních pozemků a z toho 1,8 ha tvořily holiny. Jehličnaté dřeviny pokrývaly plochu téměř 100 tis. ha a reprezentovaly 76,0 % lesních pozemků. Nejvyšší zastoupení mezi jehličnany má smrk ztepilý (70 tis. ha), borovice (22 tis. ha) a modřín (5,8 tis. ha). Listnaté dřeviny pokrývaly plochu 29,7 tis. ha, tvořily 22,6 % lesních pozemků. Nejčastěji v lesích rosou buky (9,7 tis. ha), duby (6,8 tis. ha) a břízy (3,3 tis. ha).

Graf 3.20 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Pardubickém kraji a ČR k 31. 12. 2020

Pramen: ÚHÚL

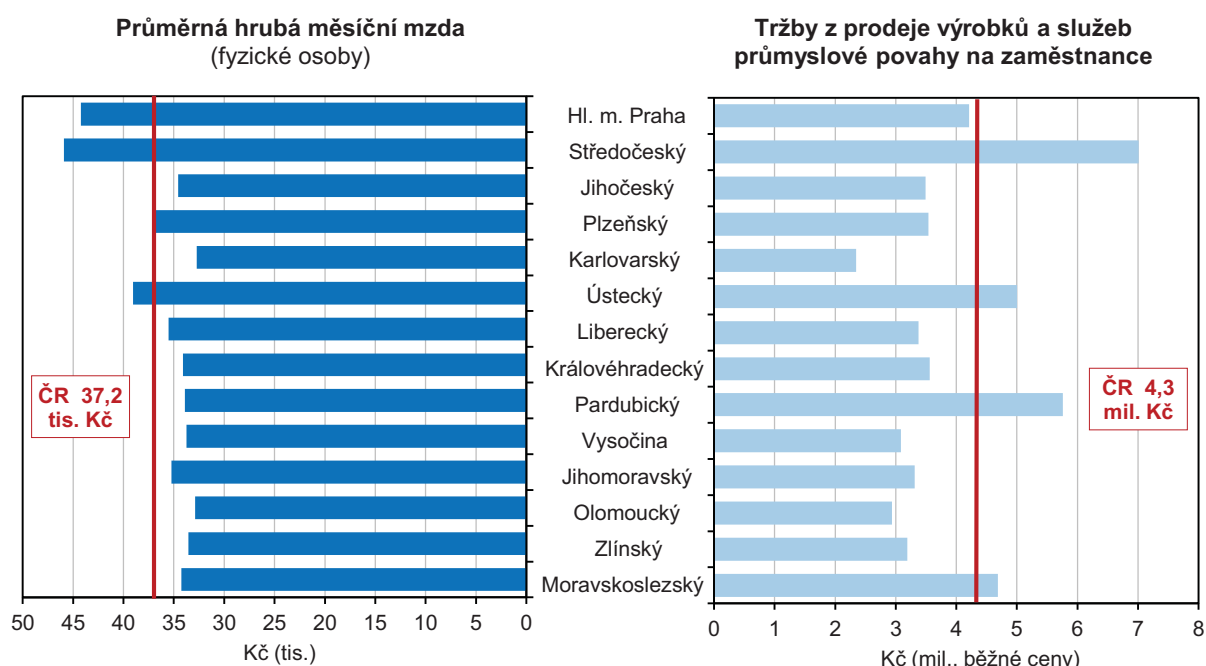
Průmysl

Počet zaměstnanců v průmyslu v kraji meziročně klesl; nárůst mezd ve velkých průmyslových podnicích se výrazně zpomalil.

V roce 2020 mělo v Pardubickém kraji své sídlo 140 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což je o 5 podniků více než v předchozím roce. Po období zřetelného růstu počtu zaměstnanců těchto podniků v letech 2014 až 2018 se v roce 2019 jejich počet v kraji meziročně snížil o 543 osob. Následoval pokles o 1 089 zaměstnanců v roce 2020, tj. o 2,2 % při celorepublikovém poklesu o 2,8 %. Zaměstnanost ve velkých průmyslových podnicích přitom meziročně klesla ve všech krajích kromě Královéhradeckého. Průměrná hrubá měsíční mzda v podnicích se sídlem v kraji během roku 2020 vzrostla o 2,5 % (v celé ČR o 1,7 %) a částka 33 917 Kč představovala 91,1 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu; mezi kraji ČR byla 5. nejnižší. Meziroční procentní nárůst mezd ve velkých průmyslových podnicích byl jedním z nejnižších v dlouhodobém srovnání (v letech 2016 až 2019 rostly mzdy v kraji v průměru šesti procenty ročně).

Graf 3.21 Mzdy a tržby v průmyslu v krajích v roce 2020^{*)}

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v kraji meziročně vzrostly o 0,3 %.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se 100 a více zaměstnanci vzrostly v kraji oproti roku 2019 pouze o 0,3 % při celorepublikovém poklesu o 6,7 % (tržby se přitom snížily ve všech krajích s výjimkou Královéhradeckého a Pardubického). Objem tržeb v přepočtu na zaměstnance patří v kraji dlouhodobě k nejvyšším v mezikrajském srovnání, v posledních jedenácti letech se nacházely na druhé až třetí pozici, v roce 2020 byly druhé nejvyšší za Středočeským krajem. Dominantní postavení má v kraji nadále výroba elektroniky a výpočetní techniky – z celkových tržeb podniků zpracovatelského průmyslu tvoří více než polovinu.

V mezikrajském srovnání má kraj druhý nejvyšší podíl tržeb z přímého vývozu.

Tržby z přímého vývozu se na celkových tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se sídlem v kraji v roce 2020 podílely 68,9 %. Mezi kraji šlo o druhou nejvyšší hodnotu za Středočeským krajem (v roce 2019 kraji přitom patřila 5. příčka). V porovnání s rokem 2019 vzrostl tento podíl o 3,0 procentního bodu (v osmi krajích došlo k poklesu), celorepublikový průměr byl překročen o 7,8 p. b. Mezi podniky zpracovatelského průmyslu v kraji má nejvyšší podíl tržeb za přímý vývoz výroba elektrických zařízení (91 %), výroba strojů a zařízení (88 %) či chemická výroba (84 %). Naproti tomu v potravinářských podnicích tvoří přímý vývoz pouze necelou sedminu tržeb.

Energetika

Výroba elektřiny v kraji v roce 2020 meziročně zřetelně poklesla.

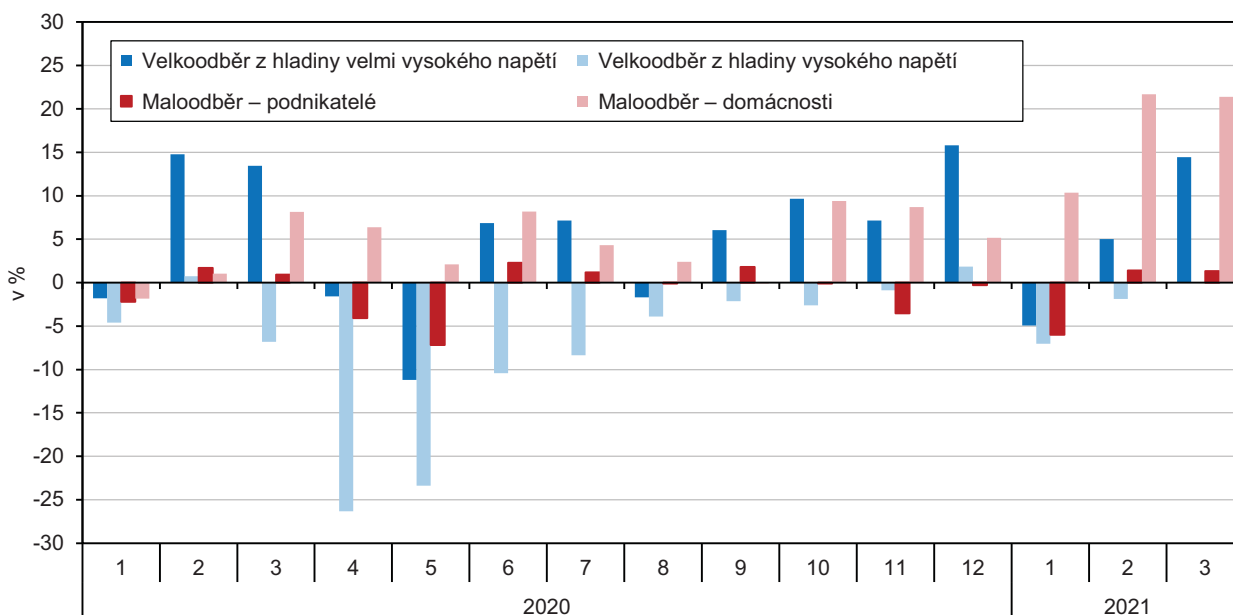
V roce 2020 bylo v Pardubickém kraji vyrobeno celkem 4 208 GWh elektrické energie, což je o 26 % méně než v roce 2019 (šlo o nejvyšší procentní pokles mezi kraji; výroba přitom vzrostla pouze v pěti krajích). Snížila se především výroba v parních elektrárnách (o 29 %), které se na celkové výrobě elektřiny v kraji podílejí rozhodující měrou (87 %). Výroba elektřiny z vodních elektráren v roce 2020 v kraji meziročně vzrostla o 43 %. O 16 % poklesla produkce větrných elektráren a fotovoltaické elektrárny v kraji vyprodukovaly meziročně o 7 % elektřiny méně.

Celková spotřeba elektřiny v kraji se meziročně mírně snížila, v domácnostech byl zaznamenán nárůst spotřeby.

V kraji se v roce 2020 spotřebovalo 2 430 GWh elektřiny (netto), přitom meziročně klesla čistá spotřeba elektřiny o 1,6 % při celorepublikovém poklesu o 3,4 % (nárůst spotřeby nastal pouze ve dvou krajích – Vysočina a Jihočeském). Na celkové spotřebě elektřiny se největší měrou v kraji podílí průmysl (v roce 2020 téměř 40 %), následují domácnosti (s 31 %) a odvětví obchodu vč. služeb, školství a zdravotnictví (přibližně 20 %). Spotřeba v domácnostech v kraji meziročně vzrostla o 4,6 % při 4,7% celorepublikovém růstu.

Graf 3.22 Změna spotřeby elektřiny v Pardubickém kraji oproti měsícům roku 2019

Pramen: Energetický regulační úřad (čtvrtletní zprávy o provozu elektrizační soustavy)

Celková spotřeba zemního plynu v kraji meziročně klesla, v případě spotřeby v domácnostech byl zaznamenán nárůst.

V Pardubickém kraji se v roce 2020 spotřebovalo 371 mil. m³ zemního plynu, což je v přepočtu 3 965 GWh. Meziročně klesla spotřeba plynu v kraji o 2,1 % při 1,6% celorepublikovém navýšení ovlivněném zejména růstem spotřeby v Karlovarském kraji. Zatímco spotřeba plynu v kraji meziročně klesla u velkoodběratelů (o 5,4 %) i maloodběratelů (o 6,8 %), v případě domácností došlo k nárůstu spotřeby (o 3,8 %). Lze předpokládat, že na vývoji spotřeby (elektřiny i plynu) se v roce 2020 a v následujícím období odrazila i protipandemická opatření.

Spotřeba elektřiny v domácnostech podléhá ve srovnání se spotřebou plynu menším sezónním výkyvům.

Změny spotřeby plynu ve skupině domácností bezprostředně souvisejí také s klimatickými podmínkami v jednotlivých měsících a letech. V roce 2010 byla průměrná teplota mírně pod dlouhodobým normálem, naproti tomu v letech 2014, 2015 a zejména 2018 i 2019 byla nad dlouhodobou úroveň teplot (v roce 2020 mírně nad normálem). Sezonnost ve spotřebě elektřiny je ve srovnání se spotřebou zemního plynu poměrně malá. Podíl jednotlivých měsíců se v kraji v roce 2020 pohyboval od 6 % ročního úhrnu spotřeby elektřiny v domácnostech v červnu, červenci, srpnu i září po téměř 12 % prosinci, či 11 % v lednu.

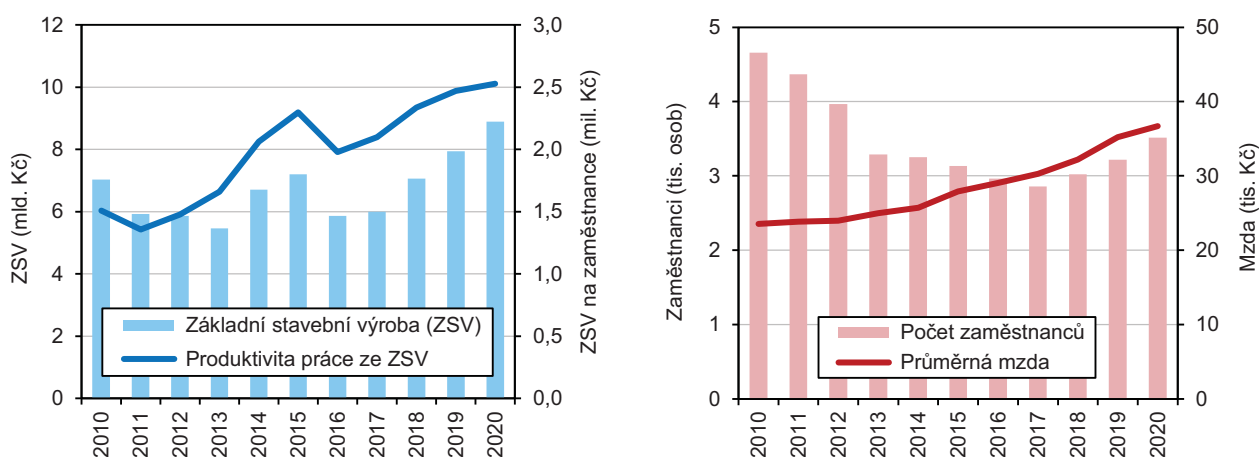
Stavebnictví

Po dlouhodobém poklesu se počet stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci v kraji mírně zvyšuje.

V roce 2020 mělo na území kraje sídlo 28 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci, ve kterých bylo zaměstnáno 3,5 tis. osob. Ve srovnání s předchozím rokem se počet stavebních podniků v kraji zvýšil o dva, ve srovnání se stavem před dvěma lety o čtyři. Období předcházející roku 2018 se vyznačovalo úbytkem stavebních podniků v kraji. Také počet zaměstnanců stavebních podniků v kraji se po několikaletém poklesu mírně zvyšoval až v posledních letech, od roku 2017 ovšem nedošlo k růstu ani o sedm set osob. Průměrná hrubá měsíční mzda ve stavebních podnicích v kraji byla v roce 2020 osmá nejvyšší v mezikrajském srovnání a dosáhla částky 36 691 Kč, což bylo o 4,2 % více než v předchozím roce.

Graf 3.23 Stavebnictví v Pardubickém kraji – podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Zdroj: ČSÚ

Objem ZSV podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem kraji i produktivita práce dosáhla v roce 2020 maximálních hodnot v dlouhodobém pohledu.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla v roce 2020 hodnoty 8,9 mld. Kč v běžných cenách (nejvíce v dlouhodobém pohledu) a ve srovnání s rokem 2019 byla o 11,9 % vyšší (2. nejvyšší nárůst mezi kraji, přičemž ve čtyřech krajích došlo k poklesu). Zatímco v případě pozemního stavitelství nedosahoval meziroční růst ZSV v kraji ani deseti procent (8,6 %), v případě inženýrského stavitelství byl růst vyšší než desetiprocentní (13,8 %). Nejen celkový objem, ale i produktivita práce (ZSV na zaměstnance) dosáhla v kraji v roce 2020 dlouhodobého maxima (2,5 mil. Kč znamenalo 2. nejvyšší hodnotu mezi kraji za hlavním městem Prahou).

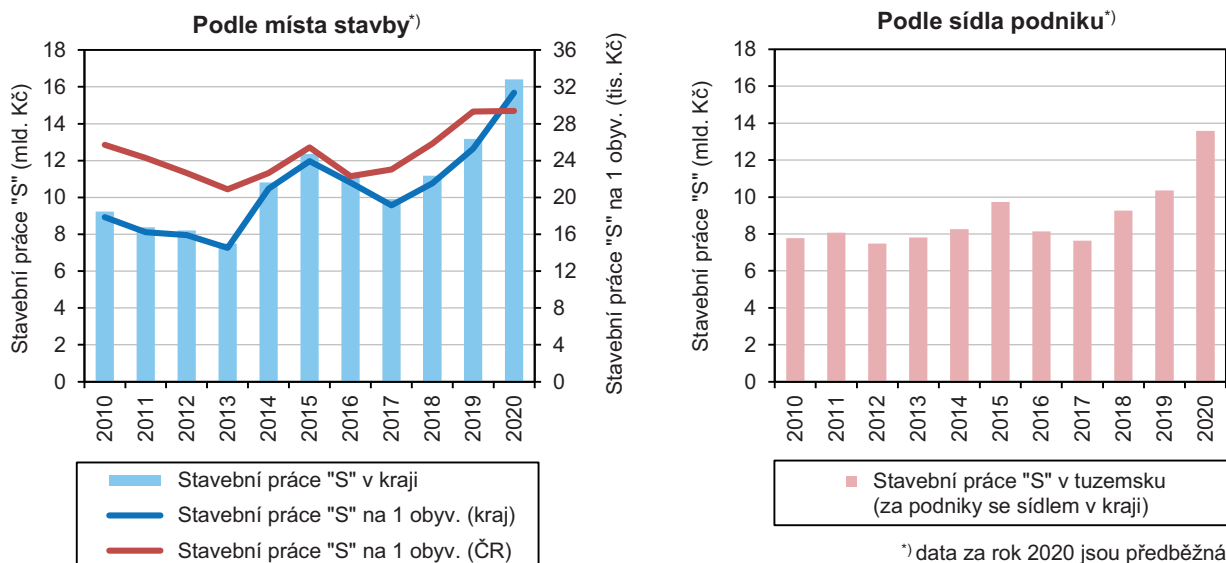
Objem stavební výroby realizované podniky s 20 a více zaměstnanci na území kraje se mezi lety 2019 až 2020 zvýšil téměř o čtvrtinu.

Dosud byla v textu hodnocena stavební výroba podniků s 50 a více zaměstnanci z hlediska jejich sídla (firmy se sídlem v kraji však mohou stavět i v jiných krajích ČR či v zahraničí). Za podniky s 20 a více zaměstnanci jsou ovšem některá data dostupná nejen podle sídla podniku, ale také podle místa stavby (bez ohledu na sídlo firem). Z hlediska místa stavby realizovaly stavební podniky s 20 a více zaměstnanci na území kraje v roce 2020 stavební práce v hodnotě 16,4 mld. Kč, což bylo téměř o čtvrtinu více než v předchozím roce (o 24,6 %). K meziročnímu růstu objemu stavebních prací došlo pouze v 7 krajích, přičemž nejvyšší nárůst byl právě v Pardubickém kraji. Hodnota stavebních prací 16,4 mld. Kč pak znamenala také maximální dosaženou hodnotu v kraji v posledních deseti letech.

Hodnota stavebních prací provedených v kraji v roce 2020 v přepočtu na obyvatele poprvé v posledních deseti letech převyšovala republikový průměr.

Na jednoho obyvatele kraje připadaly v roce 2020 stavební práce provedené v kraji v hodnotě 31,4 tis. Kč (nejvyšší hodnota v kraji za posledních deset let). V mezikrajském srovnání se jednalo o 4. nejvyšší hodnotu a zároveň o nejvyšší umístění v posledních deseti letech (4. nejvyšší umístění měl kraj také v roce 2015). Ve srovnání s republikovým průměrem byla krajská hodnota poprvé v posledních deseti letech mírně vyšší, celorepublikový průměr dosahoval v roce 2020 hodnoty 29,4 tis. Kč.

Graf 3.24 Stavební práce "S" – podniky s 20 a více zaměstnanci v Pardubickém kraji a ČR

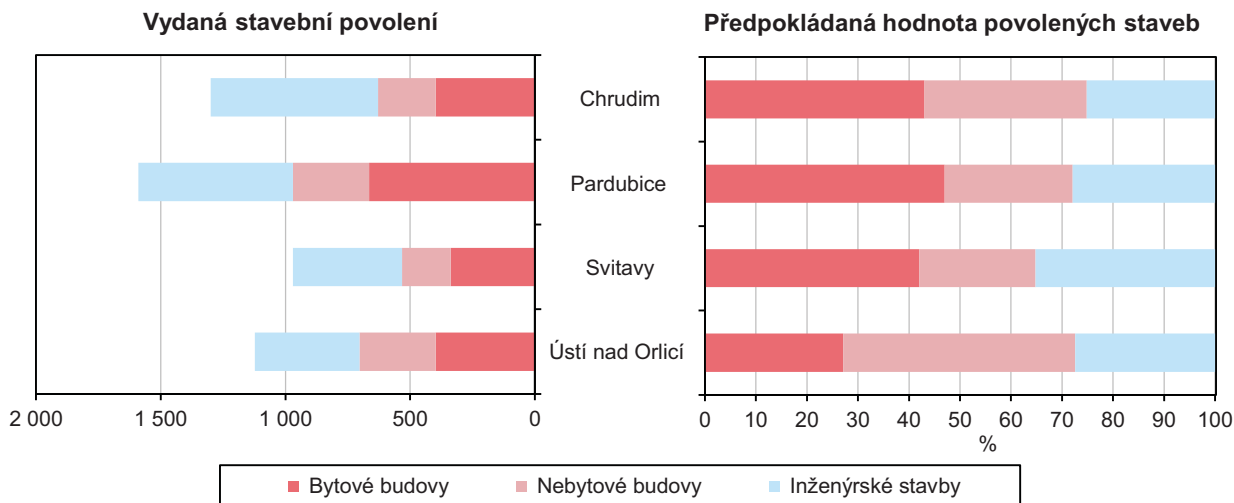
Stavební povolení

Počet vydaných stavebních povolení v kraji byl v roce 2020 nejvyšší za posledních 8 let.

V roce 2020 vydaly stavební úřady v Pardubickém kraji 4 981 stavebních povolení, což bylo nejvíce za posledních 8 let. Ve srovnání s rokem 2019 se počet vydaných stavebních povolení v kraji zvýšil o 0,7 %. Nárůst počtu vydaných povolení byl evidován ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Ústí nad Orlicí, kde došlo k poklesu o 2,9 %. Nejvyšší nárůst můžeme zaznamenat v okrese Svitavy (o 3,0 %), dále následoval okres Chrudim (o 2,9 %) a poté okres Pardubice (o 0,3 %).

Graf 3.25 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Pardubického kraje v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

V roce 2020 připadla největší část vydaných stavebních povolení v kraji na inženýrské stavby.

Stejně jako ve většině ostatních krajů České republiky převažovaly ve struktuře vydaných stavebních povolení podle druhu stavby v Pardubickém kraji v roce 2020 inženýrské stavby. Ty se na všech vydaných stavebních povoleních v kraji podílely 43,1 %. Stavební povolení na bytové budovy tvořily 36,1 % ze všech vydaných stavebních povolení v kraji a stavební povolení na nebytové budovy 20,8 %. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha, Jihomoravský kraj a Ústecký kraj, kde převažovaly ve struktuře vydaných stavebních povolení podle druhu stavby bytové budovy.

Orientační hodnota povolených staveb v kraji se mezi lety 2019 až 2020 snížila o 15,3 %.

Orientační hodnota staveb, na které byla vydána stavební povolení, a která představuje odhad celkových nákladů staveb včetně technologie vynaložené na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu (nejedná se o konečné náklady stavby), dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2020 výše 15,1 mld. Kč. Šlo o čtvrtou

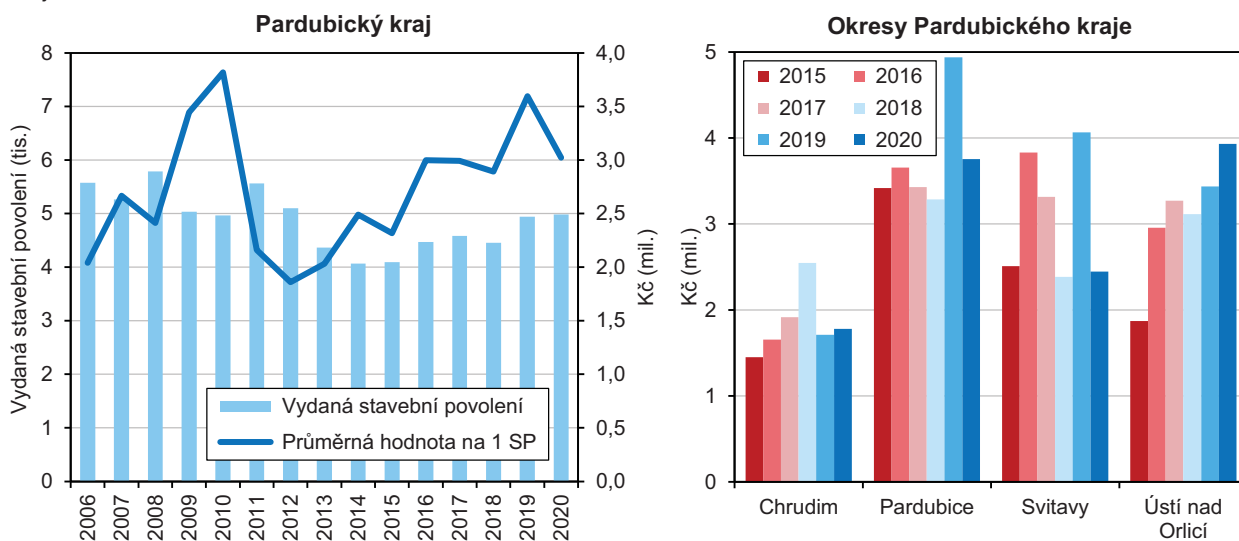
nejvyšší hodnotu za uplynulých 25 let (maxima 19,0 mld. Kč bylo dosaženo v roce 2010). Ve srovnání s rokem 2019 se orientační hodnota povolených staveb v kraji snížila o 15,3 % (o 2,7 mld. Kč), a to především díky výraznému poklesu u nebytových budov v okresech Pardubice a Svitavy. V mezikrajském srovnání se jednalo o čtvrtý nejvyšší procentní pokles po Libereckém kraji, Vysočině a Karlovarském kraji.

Největší podíl na celkové orientační hodnotě povolených staveb v kraji v roce 2020 měly bytové budovy.

Na celkové orientační hodnotě povolených staveb v kraji se v roce 2020 podílely největší měrou bytové budovy (39,8 %). Zastoupení nebytových budov na celkové orientační hodnotě povolených staveb bylo 31,7% a zastoupení inženýrských staveb 28,5% (např. mosty, komunikace, dráhy, podzemní stavby, vedení trubní a elektrická).

Graf 3.26 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: ČSÚ

Průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení v kraji se mezi lety 2019 až 2020 snížila o 15,9 %.

V roce 2020 bylo v Pardubickém v kraji dosaženo druhé nejvyšší průměrné hodnoty na jedno vydané stavební povolení za posledních deset let (3,0 mil. Kč). Tato hodnota byla pátá nejnižší mezi kraji a zároveň byla o 0,8 mil. Kč nižší než průměrná hodnota v celé ČR. Ve srovnání s předchozím rokem, ve kterém bylo dosaženo nejvyšší průměrné hodnoty na jedno vydané stavební povolení v kraji od roku 2011, se průměrná hodnota na jedno vydané SP v kraji snížila o 15,9 % (o 0,6 mil. Kč).

Okres Chrudim má šestou nejnižší průměrnou hodnotu na jedno vydané stavební povolení mezi všemi 77 okresy v ČR.

Nejvyšší průměrné hodnoty na jedno stavební povolení má v rámci kraje dlouhodobě nejčastěji okres Pardubice. V roce 2020 se okres výjimečně zařadil s hodnotou 3,8 mil. Kč na druhé místo v kraji za okres Ústí nad Orlicí (3,9 mil. Kč). Naopak nejnižší průměrná hodnota na jedno vydané SP v rámci kraje připadá v dlouhodobém pohledu nejčastěji Chrudimsku. V roce 2020 obsadil tento region s hodnotou 1,8 mil. Kč šestou nejnižší příčku mezi všemi 77 okresy v ČR a zároveň nejnižší příčku mezi okresy kraje.

Bytová výstavba

Zatímco v celé ČR došlo mezi lety 2019 až 2020 k poklesu zahájené i dokončené bytové výstavby, v kraji se snížil pouze počet dokončených bytů.

V období od vzniku kraje v roce 2000 byly maximální počty bytů zahajovány v letech 2006 a 2007 (přes 2,2 tis. ročně) a dokončovány v období let 2007 a 2008 (více než 1,8 tis.). Následoval útlum bytové výstavby na minimum zahájených i dokončených bytů v letech 2013 až 2015 (kolem 1,0 tis. ročně, přesto více než dvojnásobný počet oproti historickému minimu z poloviny 90. let minulého století). V letech 2016 až 2019 došlo v kraji v souladu s celorepublikovým trendem k oživení bytové výstavby. V roce 2020 se tento trend v ČR zastavil a byl vystřídán poklesem zahájené i dokončené bytové výstavby, v Pardubickém kraji ovšem došlo pouze k poklesu dokončené bytové výstavby, počet zahájených bytů nadále rostl.

Mezi lety 2019 až 2020 můžeme v kraji zaznamenat 7,6% nárůst zahájené bytové výstavby.

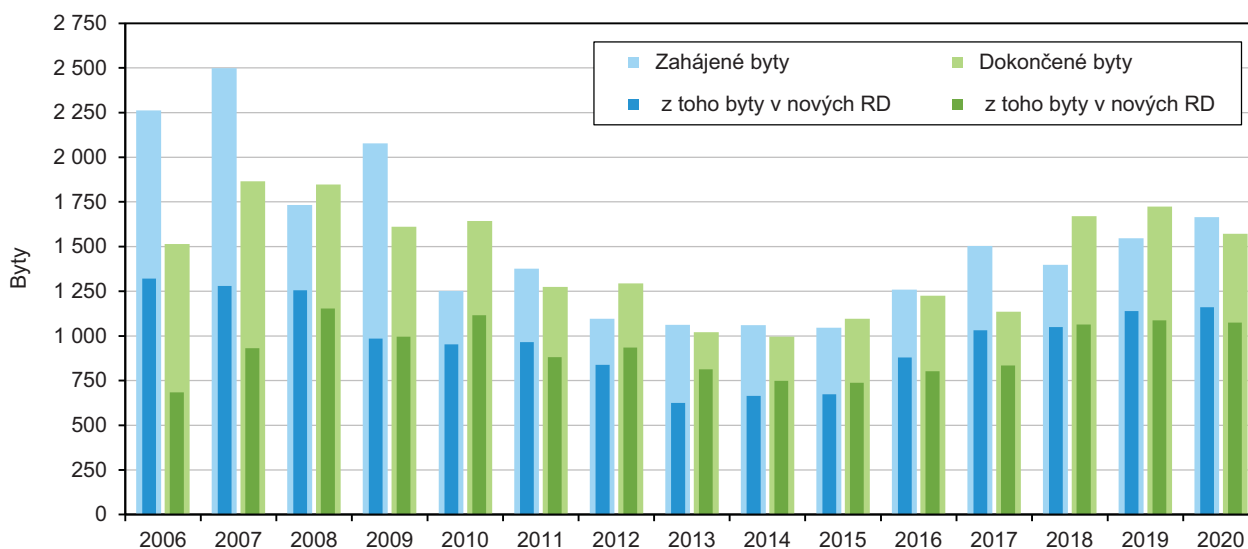
V Pardubickém kraji byla v roce 2020 zahájena výstavba 1 664 bytů, což bylo oproti předchozímu roku o 7,6 % více. Jednalo se o čtvrtý nejvyšší procentuální nárůst v mezikrajském srovnání při meziročním poklesu v devíti krajích. Většina ze zahájené bytové výstavby v kraji v roce 2020 spadala do kategorie nové výstavby bytů (85,9 %), zbývající část patřila ke změně již dokončených staveb (14,1 %).

Počet dokončených bytů v kraji se mezi lety 2019 až 2020 snížil o 8,9 %.

Dokončených bytů bylo v Pardubickém kraji v roce 2020 evidováno 1 571, což bylo o 8,9 % méně než v předchozím roce. V porovnání s ostatními krajemi se jednalo o šestý nejvyšší procentuální pokles při meziročním růstu ve třech krajích. Většina bytů v kraji byla dokončena v rámci nové bytové výstavby (89,2 %), ostatní dokončené byty v kraji spadaly do kategorie změny již dokončených staveb (10,8 %).

Graf 3.27 Bytová výstavba v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejčastěji se v kraji staví byty v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby mají v kraji dlouhodobě nadpoloviční zastoupení byty v nových rodinných domech (v případě zahájených bytů trvale od roku 2010, u dokončených bytů pak trvale od roku 2008). V úhrnu za posledních deset let se byty v nových rodinných domech na zahájené bytové výstavbě v kraji podílely 69,4 % (druhý nejvyšší podíl po Středočeském kraji se 75,9 % a s minimem 11,7 % v Praze) a na dokončených bytech 69,0 % (šestý nejvyšší podíl mezi krajemi). Mezi okresy v kraji byl v úhrnu od roku 2011 zaznamenán nejvyšší podíl zahájených i dokončených bytů v nových rodinných domech na Svitavsku (75,8 %, respektive 78,7 %). Nejnižší zastoupení měly byty v nových rodinných domech mezi zahájenými byty na Chrudimsku (66,3 %) a mezi dokončenými byty na Pardubicku (65,0 %).

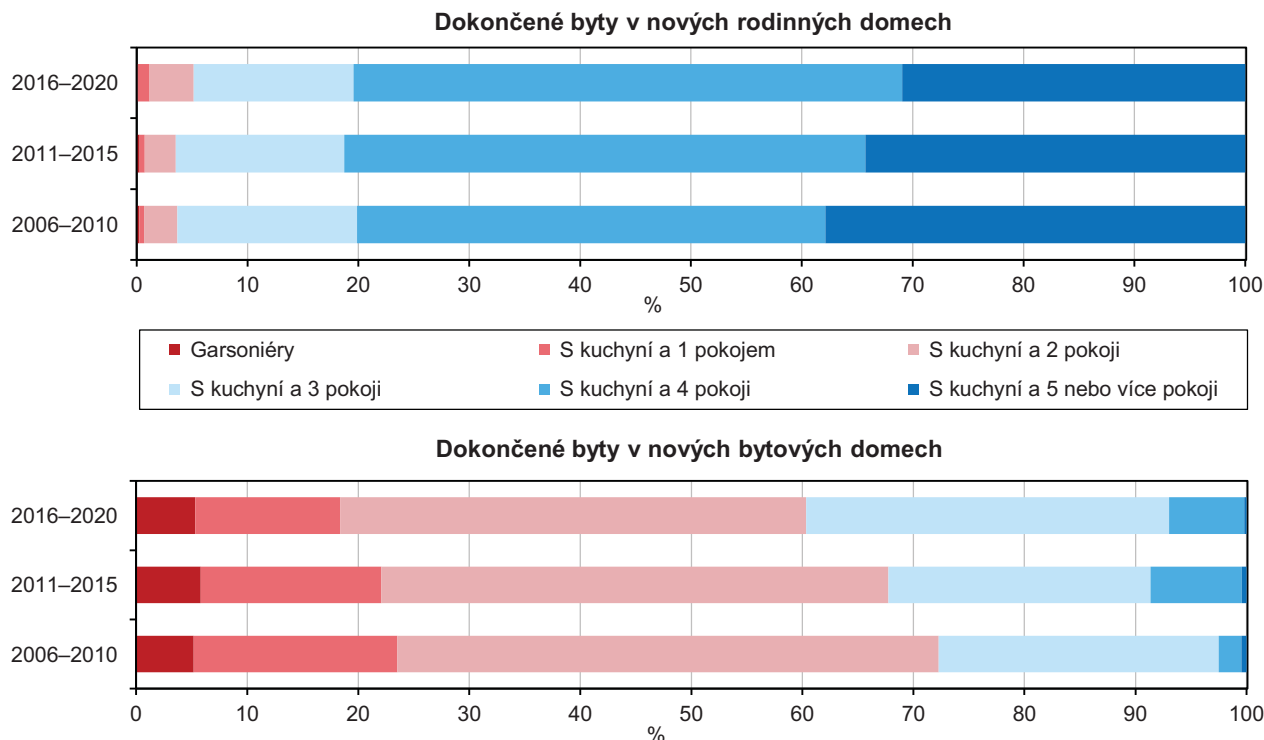
Mezi dokončenými byty v nových rodinných domech v kraji byly nejpočetněji zastoupeny byty s kuchyní a 4 pokoji, mezi dokončenými byty v nových bytových domech byty s kuchyní a 2 pokoji.

Zatímco ve struktuře dokončených bytů v nových rodinných domech se dlouhodobě snižuje zastoupení větších bytů (s kuchyní a 5 nebo více pokoji), mezi dokončenými byty v nových bytových domech se naopak dlouhodobě snižuje zastoupení menších bytů (zejména byty s kuchyní a 1 nebo 2 pokoji). V úhrnu let 2016–2020 bylo v Pardubickém kraji dokončeno 4 861 bytů v nových rodinných domech, z čehož 0,1 % spadalo do kategorie garsoniér. Byty s kuchyní a 1 pokojem se na dokončené bytové výstavbě v nových rodinných domech podílely 1,1 %, byty s kuchyní a 2 pokoji 4,0 %, byty s kuchyní a 3 pokoji 14,4 %, byty s kuchyní a 4 pokoji 49,5 % a byty s kuchyní a 5 nebo více pokoji 30,9 %. V nových bytových domech v kraji bylo ve stejném období dokončeno 1 523 bytů, z čehož 5,3 % tvořily garsoniéry, 13,1 % byty s kuchyní a 1 pokojem, 42,0 % byty s kuchyní a 2 pokoji, 32,7 % byty s kuchyní a 3 pokoji, 6,8 % byty s kuchyní a 4 pokoji a 0,2 % byty s kuchyní a 5 nebo více pokoji.

Graf 3.28 Dokončené byty podle velikosti v Pardubickém kraji v letech 2006 až 2020

Zdroj: ČSÚ

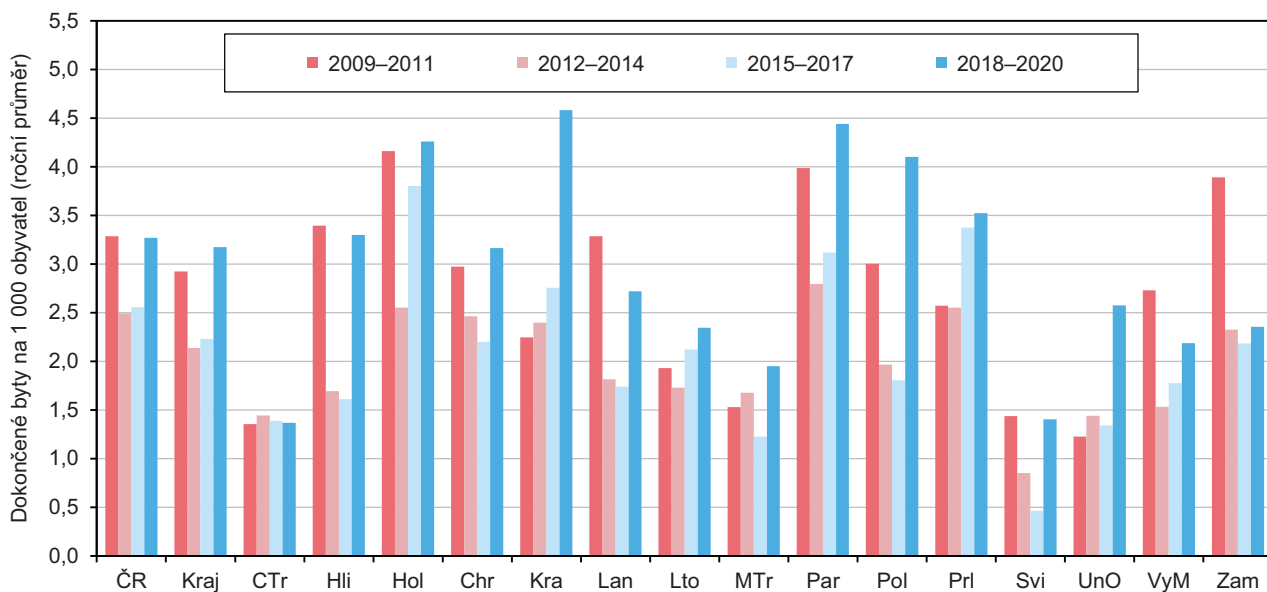

Počet dokončených bytů na tisíc obyvatel byl mezi kraji 5. nejvyšší.

Intenzitou bytové výstavby se Pardubický kraj zařadil v letech 2018 až 2020 průměrnou roční hodnotou 2,95 zahájených bytů na tis. obyvatel na 10. místo mezikrajského žebříčku a počtem 3,18 dokončených bytů na tis. obyvatel na 5. místo mezi kraji. Nejvyšší intenzitu bytové výstavby měl v tomto období Středočeský kraj (4,50 zahájených a 5,11 dokončených bytů na tis. obyvatel), nejnižší naopak Ústecký kraj (1,79 zahájených a 1,46 dokončených bytů na tis. obyvatel).

Graf 3.29 Dokončené byty ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

V posledních letech došlo k zintenzivnění bytové výstavby na Králicku.

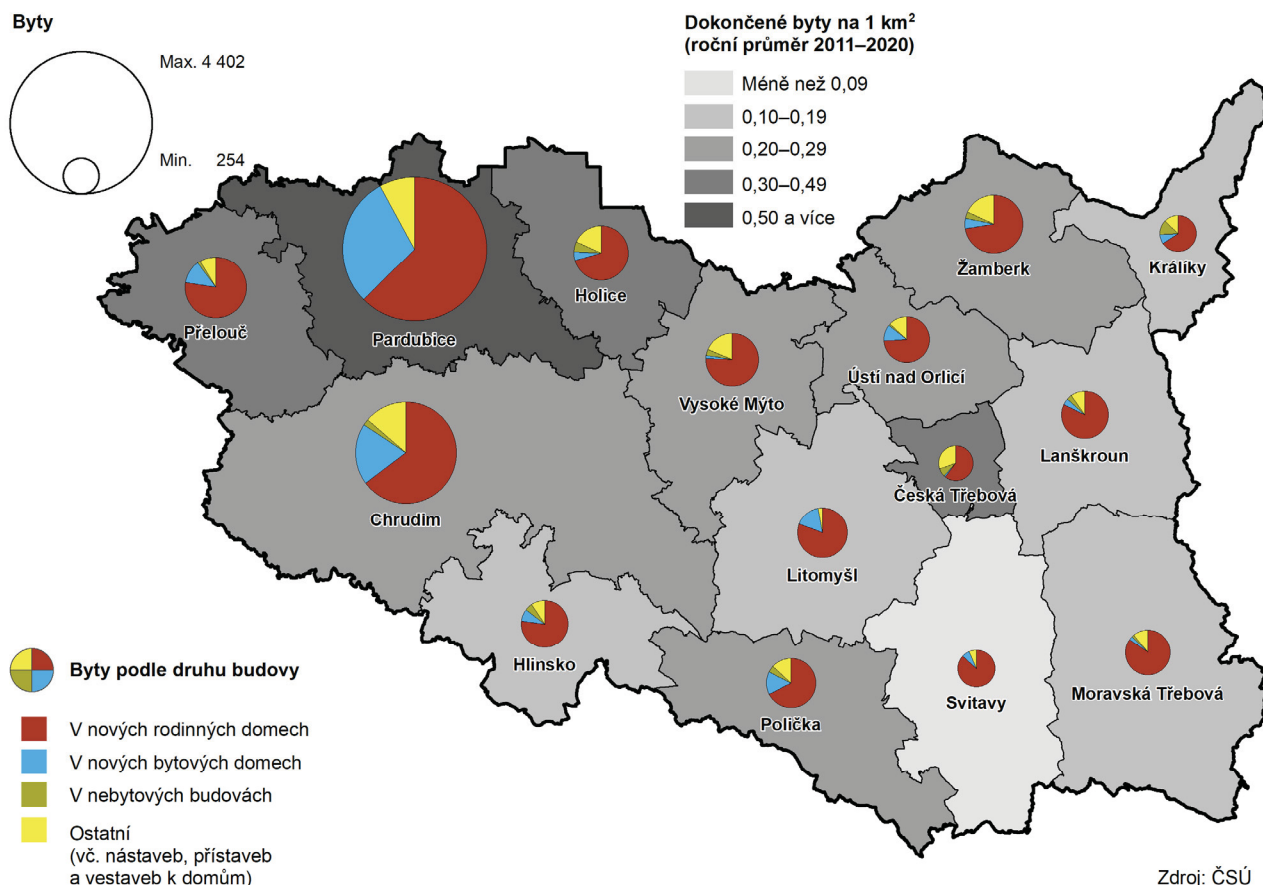
Při podrobnějším pohledu dovnitř kraje zjišťujeme nejvyšší intenzitu bytové výstavby mezi správními obvody ORP v kraji na Králicku (4,58 dokončených bytů na 1 000 obyvatel v průměru let 2018 až 2020), kde došlo v posledních letech k výraznému zintenzivnění bytové výstavby. Ještě v průměru let 2009 až 2011 mělo Králicko

2,25 dokončených bytů na tis. obyvatel, což byla šestá nejnižší hodnota mezi všemi patnácti SO ORP v kraji. Průměr za roky 2012 až 2014 a 2015 až 2017 na Králicku nepřesáhl hodnotu 2,76 dokončených bytů na tis. obyvatel a stačil nejlépe na čtvrté místo mezi SO ORP v kraji (průměr let 2015 až 2017). Naopak Pardubicko a Holicko drží jedny z prvních pozic v tomto směru dlouhodobě. V průměru let 2018 až 2020 mělo Pardubicko druhou nejvyšší hodnotu mezi všemi správními obvody v kraji (4,44 dokončených bytů na tis. obyv.) a Holicko třetí nejvyšší hodnotu (4,26 dokončených bytů na tis. obyv.).

Dlouhodobě nízkou intenzitu bytové výstavby v kraji má Českořebovsko, Moravskořebovsko a Svitavsko.

Dlouhodobě nízkou intenzitu bytové výstavby mělo mezi správními obvody ORP v kraji Českořebovsko, Moravskořebovsko a Svitavsko. V průměru let 2018 až 2020 měl nejnižší intenzitu bytové výstavby mezi všemi SO ORP v kraji správní obvod Česká Třebová, kde bylo dokončeno 1,37 bytu na tisíc obyvatel. Dále následovaly správní obvody obcí s rozšířenou působností Svitavy (1,40 dokončených bytů na tis. obyv.) a Moravská Třebová (1,95 dokončených bytů na tis. obyv.).

Dokončené byty podle druhu budovy v SO ORP Pardubického kraje v letech 2011–2020

V posledních deseti letech bylo dokončeno nejvíce bytů na Pardubicku, nejméně na Českořebovsku.

V úhrnu let 2011 až 2020 bylo nejvíce bytů dokončeno v SO ORP Pardubice (celkem 4 402 bytů, z toho 62,0 % v nových rodinných domech). Dále následovaly správní obvody Chrudim (2 168 bytů, z toho 64,7 % v nových rodinných domech), Přelouč (798 bytů, z toho 77,4 % v nových rodinných domech) a Žamberk (717 bytů, z toho 72,4 % v nových rodinných domech). Naopak nejméně bytů bylo v úhrnu za posledních deset let zkolaudováno na Českořebovsku (254 bytů, z toho 60,2 % v nových rodinných domech), Králicku (283 bytů, z toho 65,7 % v nových rodinných domech) a Svitavsku (293 bytů, z toho 86,7 % v nových rodinných domech (nejvyšší podíl mezi všemi SO ORP v kraji)).

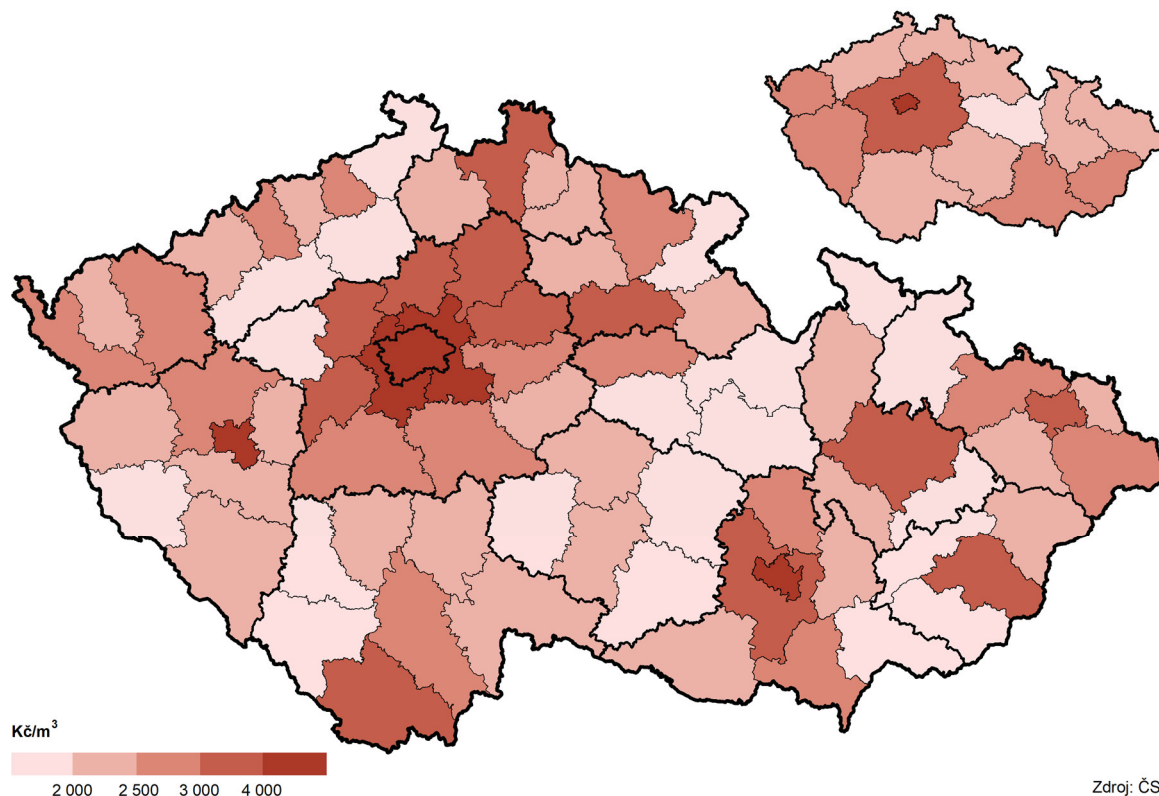

Ceny nemovitostí

ČSÚ monitoruje ceny nemovitostí v České republice, nejedná se však o novostavby.

Český statistický úřad ve spolupráci s MF monitoruje ceny nemovitostí v ČR a každoročně vydává publikaci o rozložení cenové hladiny dle druhů nemovitostí, jakož i vývoj tohoto rozložení v čase. Prvotním zdrojem dat jsou anonymizovaná přiznání k dani z převodu nemovitostí z databáze finančních úřadů, tzn., že v publikaci se nejedná o ceny nově postavených nemovitostí.

Průměrné kupní ceny rodinných domů podle okresů a krajů, 2017–2019

Zdroj: ČSÚ

Průměrná kupní cena rodinných domů v kraji je v mezikrajském srovnání nejlevnější.

Průměrná kupní cena rodinného domu v Pardubickém kraji podle předběžných údajů v roce 2019 dosáhla výše 2 162 Kč/m³, v tříletém průměru let 2017–2019 činila 1 985 Kč/m³. Cena kupovaných rodinných domů v kraji je v porovnání krajů ČR v letech 2017–2019 nejlevnější a jako v jediném z krajů nepřesáhla hranici 2 tis. Kč/m³.

Nejdražší domy v kraji se prodávaly v okrese Pardubice, nejlevnější na Svitavsku.

Na území kraje se v tříletém období 2017–2019 prodávaly nejdražší rodinné domy v okrese Pardubice (2 873 Kč/m³), jejich cena přesáhla republikový průměr i v každém roce sledovaného období. V průměru nejlevněji se v rámci kraje prodávaly rodinné domy v okrese Svitavy (1 735 Kč/m³) a Ústí nad Orlicí (1 872 Kč/m³).

Byty v kraji jsou páté nejdražší v republikovém srovnání.

Průměrná jednotková cena metru čtverečního prodáváného bytu v Pardubickém kraji podle předběžných údajů v roce 2019 dosáhla výše 25,8 tis. Kč, průměrná hodnota za tříleté období 2017–2019 byla nižší a činila 24,2 tis. Kč/m². V republikovém srovnání kupních cen se nejdražší byty v průměru let 2017–2019 prodávaly v Hlavním městě Praze (62,5 tis. Kč/m²) a v Jihomoravském kraji (36,6 tis. Kč/m²), Pardubický kraj obsadil 5. nejvyšší pozici. Nejlevnější byty se prodávaly v Ústeckém kraji (9,0 tis. Kč/m²).

Kupní ceny bytů převyšují krajský průměr v pouze v pardubickém okrese.

Za ceny nad krajským průměrem se prodávaly byty v okrese Pardubice (21 % nad průměrem kraje). V ostatních okresech Pardubického kraje jsou ceny prodáváných bytů nižší, než činí krajský průměr. V okrese Chrudim se prodávají byty za ceny v průměru o 19 % nižší, v okrese Svitavy o 32 % a v okrese Ústí nad Orlicí jsou ceny o 38 % pod krajským průměrem.

Doprava

Silniční síť v kraji tvořila 6,4 % dopravních cest ČR, největší část komunikací prochází okresem Chrudim.

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic České republiky¹⁵ činila celková délka pozemních komunikací k 1. 1. 2021 na území Pardubického kraje 3 590,0 km a tvořila 6,4 % republikového úhrnu. Největší část komunikací kraje procházela okresem Chrudim, a to 27,7 % (993,7 km silnic). Území okresu Svitavy protínalo 25,6 % silnic (917,7 km), okres Ústí nad Orlicí 24,9 % (894,4 km) a okresem Pardubice procházelo 21,8 % komunikací kraje (784,2 km).

Téměř dvě třetiny silnic v kraji jsou silnice III. třídy sloužící k propojení obcí.

Ve struktuře silniční sítě kraje z 61,4 % převažovaly silnice III. třídy (2 206 km), které slouží především k propojení obcí. Nejvyšší podíl komunikací tohoto typu je evidován v okrese Chrudim (65,8 %, tj. 653,9 km). Ke spojení okresů jsou určeny zejména silnice II. třídy, ty v roce 2020 tvořily 25,9 % (929 km) veškerých komunikací v kraji a nejvyšší podíl tvoří v okrese Ústí nad Orlicí (30,1 % ze všech silnic okresu, tj. 269,4 km). Pro dálkovou a mezinárodní dopravu slouží především silnice I. třídy; jejich podíl v kraji dosáhl 12,3 % (442 km), přitom v okrese Ústí nad Orlicí tvořily nejvyšší (14,2%) podíl silniční sítě (127,1 km). Ve struktuře komunikací kraje nechybí ani dálnice. Dálnice D11, označená jako dálnice I. třídy, měřila na území kraje 9,2 km a celou délkou prochází pardubickým okresem. Dálnice D35 (v provozu prozatím pouze úsek Sedlice – Opatovice nad Labem) je označena jako dálnice II. třídy, na začátku roku 2021 měla na území Pardubického kraje délku 4,2 km.

Železnice na území kraje tvoří 5,6 % železniční sítě v ČR.

Územím Pardubického kraje v roce 2020 procházelo 539,1 km provozní délky železničních tratí. Železnice v kraji tvoří 5,6 % železniční sítě České republiky a délka procházející územím kraje je v mezikrajském srovnání čtvrtá nejkratší. Nejdelší železniční tratě prochází územím Středočeského kraje (13,6 %) a Ústeckého kraje (10,7 %), nejkratší železniční spojení vede přes Hlavní město Prahu (2,5 %) a Zlínský kraj (3,8 %). Délka splavných vodních cest využitelných pro vodní dopravu činila v roce 2020 v Pardubickém kraji 52,2 km a byla v krajském srovnání čtvrtá nejdelší. Nejdelší splavné vodní cesty pro pravidelnou dopravu mají ve Středočeském (237,2 km), Jihočeském (145,0 km) a Ústeckém kraji (99,4 km).

Počet osobních automobilů v kraji se během deseti let zvýšil o třetinu.

Podle stavu Centrálního registru vozidel k 31. 12. 2020 bylo v Pardubickém kraji evidováno 287,9 tisíce osobních vozidel, které tvořily necelých 5 % všech osobních aut zapsaných v centrálním registru. Ve srovnání s rokem 2010 se počet osobních aut v kraji zvýšil o více než 71 tisíc. Počet evidovaných osobních automobilů v Pardubickém kraji se během deseti let zvýšil o třetinu, v Hlavním městě Praze byl ve sledovaném období nárůst počtu vozidel v mezikrajském srovnání nejvyšší a blížil se 50 %.

Nejvyšší nárůst vozidel byl zaznamenán u nákladních automobilů.

Počet nákladních automobilů evidovaných v roce 2020 v Pardubickém kraji se přibližuje k 35 tisícům (4,7 % republikového úhrnu), od roku 2010 se jejich počet v kraji zvýšil o 40 %, což je nejvyšší nárůst v republikovém srovnání. Nejvyšší podíl na republikovém úhrnu jednotlivých typů vozidel tvoří v kraji evidované motocykly, jejichž počet se v roce 2020 blížil 74 tisícům (6,2 % republikového úhrnu). Během deseti let vzrostl počet motocyklů evidovaných v Pardubickém kraji téměř o 14 tisíc.

¹⁵ Od 1. 1. 2016 došlo ke změně zákona č. 13/1997, o pozemních komunikacích, změnila se zejména kategorizace pozemních komunikací (transformace rychlostních silnic v dálnice, rozdělení dálnic do dvou tříd); délky dálnic a silnic I. třídy nejsou srovnatelné s předchozími roky.

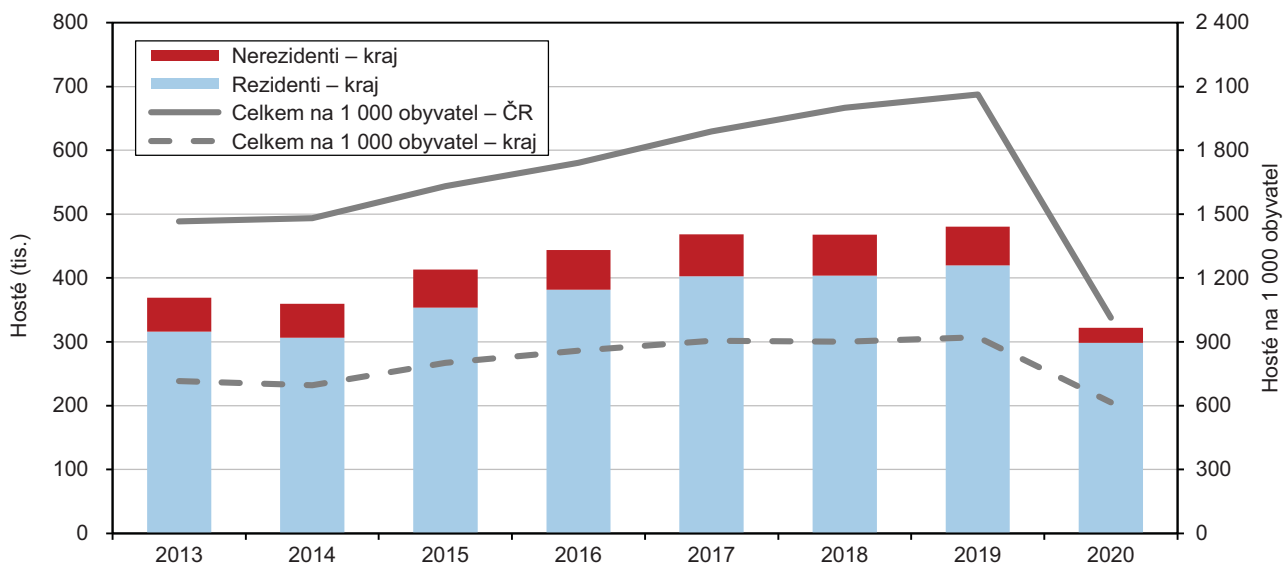
Cestovní ruch

Na cestovní ruch plně dopadla protipandemická opatření; v kraji se v roce 2020 ubytovalo nejméně hostů za posledních deset let.

K nejcitelněji postiženým oblastem pandemií nového koronaviru patří cestovní ruch. Přijatá opatření spojená s uzavřením ubytovacích zařízení i omezením pohybu osob se plnou měrou projevila ve statistikách návštěvnosti. Podle revidovaných definitivních údajů se v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu Pardubického kraje v roce 2020 ubytovalo 322 270 hostů, což byl nejnižší počet za posledních deset let. Počet hostů na 1 000 obyvatel se v roce 2020 v kraji propadl na 616 (zůstal přitom na dlouhodobě čtvrté nejnižší pozici mezi kraji), když se v přechodících třech letech pohyboval kolem 900; v celé ČR byl pokles mnohem výraznější (o polovinu na 1 013).

Graf 3.30 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

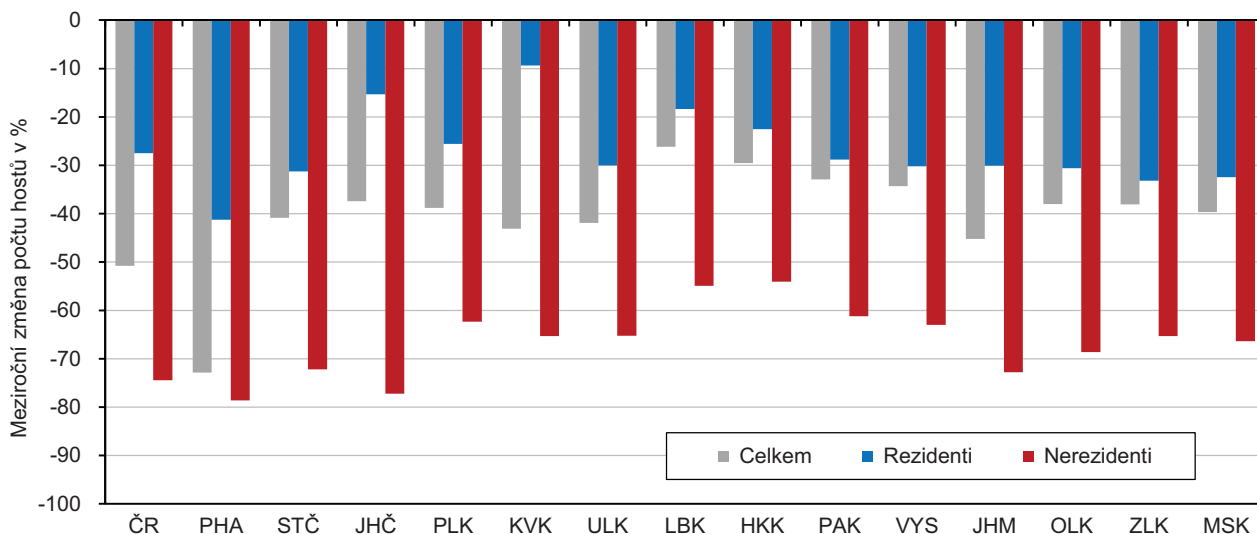

Meziročně klesla návštěvnost kraje o třetinu; tento pokles byl však v mezikrajském srovnání třetí nejnižší.

Oproti roku 2019 se počet hostů v kraji snížil o 32,9 % (při poklesu v celé ČR o 50,7 %). Procentní pokles počtu hostů v Pardubickém kraji byl v mezikrajském srovnání 3. nejnižší (za Libereckým a sousedním Královéhradeckým krajem). Počet hostů z ČR, tzv. rezidentů, v kraji meziročně klesl o 28,8 %, tj. obdobnou měrou jako v celé ČR (o 27,5 %). Zahraničních hostů, tzv. nerezidentů, v kraji ubylo o 61,3 %, tedy méně než v průměru za celou republiku (o 74,4 %). K nejméně výraznému poklesu počtu hostů došlo v Praze a s odstupem v krajích Jihomoravském a Karlovarském.

Graf 3.31 Meziroční změna počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR a krajích v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

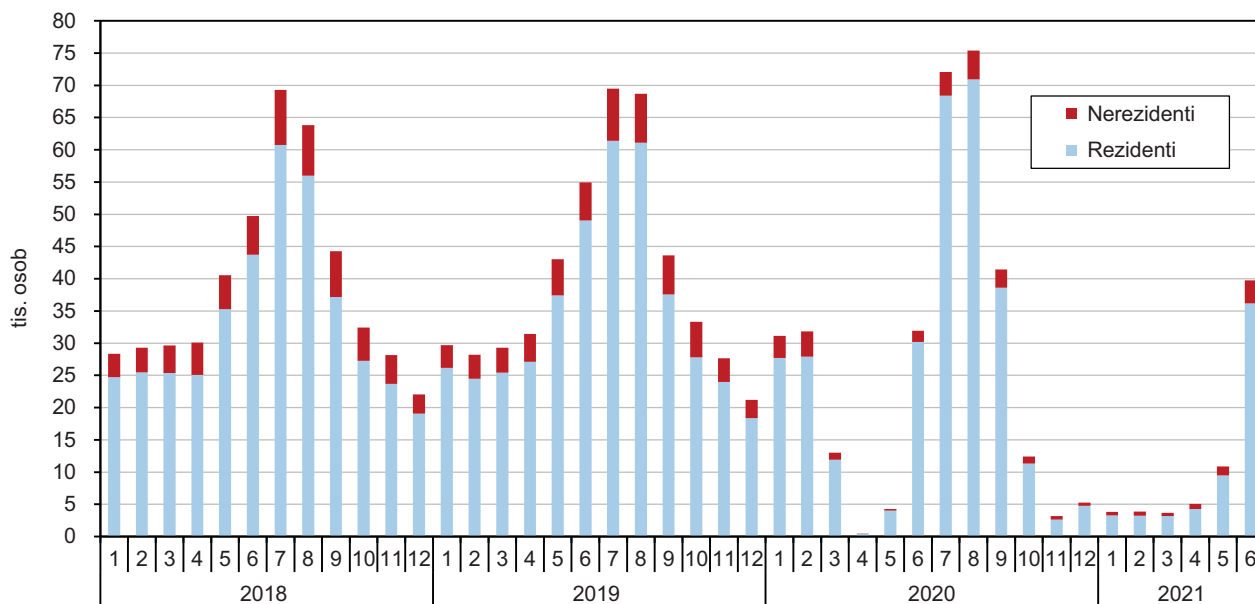

Z pohledu jednotlivých měsíců se zvýšila návštěvnost v kraji pouze v lednu a únoru roku 2020 a následně v průběhu letních prázdnin. Po předchozím útlumu došlo k oživení cestovního ruchu až v pololetí roku 2021.

Návštěvnost v kraji meziročně klesla ve všech měsících roku 2020 s výjimkou ledna a února (kdy ještě neplatila protipandemická opatření) a července a srpna (kdy došlo k rozvolnění, přičemž lidé preferovali častěji pobyt mimo zahraničí, což se v kraji projevilo růstem počtu hostů z ČR, tzv. rezidentů). Počet přenocování na jednoho hosta byl přitom o letních prázdninách v kraji mírně nižší, než je v těchto měsících obvyklé. Nejvýraznější propad počtu hostů byl (v souvislosti s pandemií) v kraji zaznamenán v dubnu, květnu a v celém posledním čtvrtletí loňského roku. Rozvolňování protipandemických opatření od poslední dekády května roku 2021 se následně odrazilo ve zřetelném nárůstu návštěvnosti v průběhu června (viz graf).

Graf 3.32 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle měsíců

Zdroj: ČSÚ

Z turistických oblastí na území kraje byl zaznamenán nejvyšší propad návštěvnosti na Pardubicku a Českomoravském pomezí.

Dlouhodobě nejvyšší absolutní počet hostů v rámci kraje směřoval do turistické oblasti Pardubicko. Pro cestovní ruch krizový rok 2020 však právě v tomto regionu způsobil meziroční propad návštěvnosti o 41,6 %, tedy relativně nejvíce mezi všemi pěti TO v kraji. Nejvíce hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (téměř 78 tis.) bylo tak v roce 2020 v kraji zaznamenáno na Chrudimsku - Hlinecku. Obdobně vysoký meziroční procentní pokles návštěvnosti jako Pardubicko postihl v loňském roce i TO Českomoravské pomezí (o 41,5 %).

Králicko zůstalo nejvíce navštěvované mezi správními obvody v kraji v přepočtu na tisíc obyvatel.

Z pohledu 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností podle počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v přepočtu na 1 000 obyvatel zůstalo v roce 2020 na prvních pěti pozicích stejné pořadí jako v roce předchozím. Nejvíce hostů na tisíc obyvatel regionu nadále směřovalo na Králicko, s velkým odstupem následovaly Žambersko, Chrudimsko, Litomyšlsko a Poličsko. Nejméně hostů na tisíc obyvatel v roce 2020 zaznamenalo Českotřebovsko následované Vysokomýtskem, Svitavskem, Holickem a Moravskotřebovskem.

V kraji je evidován nejnižší počet hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu v mezikrajském srovnání (po přepočtu na tisíc obyvatel pak pátý nejnižší počet).

Celkově bylo v roce 2020 v evidenci ČSÚ v Pardubickém kraji 383 hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu (= zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky), což je v absolutním vyjádření nejnižší počet v mezikrajském srovnání a po přepočtu na obyvatelstvo kraje se jedná o pátou nejnižší hodnotu mezi kraji. Oproti roku 2019 se počet evidovaných HUZ v kraji zvýšil o 32, tedy o 9 % (jde o nejnižší meziroční procentní navýšení mezi kraji). Rozšíření počtu HUZ ve všech krajích lze dát do souvislosti i se žádostmi o čerpání dotací v souvislosti s pandemií nového koronaviru (a s tím spojeným požadavku MMR v nich uvádět identifikaci HUZ z evidence ČSÚ).

